MANGALORE SCHOOL-BOOKS

CANARESE SERIES

First Catechism

OF

CANARESE GRAMMAR

Second Edition

ಕಂನಡ ಬಾಲವ್ಯಾಕರಣ

ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಸಂವಾದ

ಎರಡನೇ ಛಾಪೆ

MANGALORE:
PRINTED BY J. HUNZIKER, BASEL MISSION PRESS
1863

MANGALORE SCHOOL-BOOKS

CANARESE SERIES

FIRST CATECHISM

OF

CANARESE GRAMMAR

ಕಂನಡ ಬಾಲವ್ಯಾಕರಣ

ಮೊದಲನೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಸಂವಾದ

MANGALORE
PRINTED BY J. HUNZIKER, BASEL MISSION PRESS
1863

FIRST CATECHISM
OF
CANARESE GRAMMAR

ಕಂನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ

---

೧. ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕಂನಡ ವ್ಯಾಕರಣವೆಂದರೇನು?

ಉತ್ತರ. ಕಂನಡ ಭಾಷೆಯ ವಿಧಿಗಳ ವಿವರವು.

೨. ಪ್ರ. ಅದಕ್ಕೆ ಖಂಡಗಳೆಷ್ಟು?

ಉ. ಅಕ್ಷರವಿಚಾರ, ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಎಂಬ ೩ ಖಂಡಗಳು.

ಮೊದಲನೇ ಖಂಡ

ಅಕ್ಷರವಿಚಾರ

---

೧. ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ

೩. ಪ್ರ. ಅಕ್ಷರವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಮಾತಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವೊಂದೇ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಶಬ್ದವೂ ಅಂಥ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಅಕ್ಷರವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೪. ಪ್ರ. ಕಂನಡ ಅಕ್ಷರಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ವರ್ಣಗಳು, ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಗಳು, ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು, ಈ ೩ ವಿಧವು.

೫. ಪ್ರ. ವರ್ಣಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ೫೨ ವರ್ಣಗಳೆಂದು ವರ್ತನೆ ಉಂಟು, ಅವು ಯಾವವಂದರೆ:

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ
ಋ ೠ ಌ (ಌ) ೡ
ಎ ಏ ಐ ಒ ಓ ಔ

ಅಂ ಅಃ

ಕ ಖ ಗ ಘ (ಘ) ಙ
ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ
ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ
ತ ಥ ದ ಧ ನ
ಪ ಫ ಬ ಭ (ಭ) ಮ

ಯ ರ ಲ ವ
ಶ ಷ (ಷ) ಸ ಹ (ಹ) ಳ

---

೬. ಪ್ರ. ಈ ೫೨ ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಈಗಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೊ?

ಉ. "ೠ," "ಌ," "ೡ," "ಙ," ೪ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಈಗಿನ ಕಂನಡ ದಲ್ಲಿ ಅಗದಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಜನರು "ರೂ," "ಲು," "ಲೂ" ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಇ ಈ, ಉ ಊ, ಋ ಎ ಏ, ಒ ಓ" ಇವು ೯ ವರ್ಣಗಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಜನರು ಬಹಳ ಸರ್ತಿ ಅವುಗಳ ಬದಲಾಗಿ—"ಯಿ ಯೀ, ವು ವೂ, ರು, ಯೆ ಯೇ, ವೊ ವೋ"—ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

೭. ಪ್ರ. ವೊಂದೊಂದು ವರ್ಣದ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯೇನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಉ. "ಕಾರ"ವೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ:
"ಅ"ಕಾರ, "ಇ"ಕಾರ, "ಕ"ಕಾರ, "ಮ"ಕಾರ, — ಇತ್ಯಾದಿ.

೮. ಪ್ರ. ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳು ಯೆಷ್ಟು?

ಉ. ಸ್ವರಗಳು, ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಈ ೨ ಭೇದಗಳು.

೯. ಪ್ರ. ಸ್ವರಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ಅ"ಕಾರ ಹಿಡಿದು "ಔ"ಕಾರದ ವರಿಗೆ ೧೬ ಸ್ವರಗಳು.

೧೦. ಪ್ರ. ವ್ಯಂಜನಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ಕ"ಕಾರ ಹಿಡಿದು "ಳ"ಕಾರದ ವರಿಗೆ ೩೪ ವ್ಯಂಜನಗಳು.

೧೧. ಪ್ರ. ಸ್ವರಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಹ್ರಸ್ವ, ದೀರ್ಘ ಯೆಂಬ ೨ ವಿಧವು.
"ಅ ಇ ಉ ಋ ಎ ಒ" ಇವು ಹ್ರಸ್ವಗಳು.
"ಆ ಈ ಊ ಏ ಐ ಓ ಔ" ಇವು ದೀರ್ಘಗಳು.

೧೨. ಪ್ರ. ವ್ಯಂಜನಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ವರ್ಗೀಯಗಳು ಅವರ್ಗೀಯಗಳು, ಈ ೨ ವಿಧವು. ವರ್ಗೀಯಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ — ಕವರ್ಗ, ಚವರ್ಗ, ಟವರ್ಗ, ತವರ್ಗ, ಪವರ್ಗ, ಈ ೫ ವರ್ಗಗಳು, ಅವರ್ಗೀಯಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ — ಯರಲವ, ಶಷಸಹ, ಈ ೨ ಗುಂಪುಗಳು.

೧೩. ಪ್ರ. ವರ್ಗೀಯಗಳ ವೊಂದೊಂದು ವರ್ಗದ ವರ್ಣಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಉ. ವೊಂದೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ೫ ವರ್ಣಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೨ ಪುರುಷ, ೨ ಸರಳ, ೧ ಅನುನಾಸಿಕ. ಪುರುಷವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಳವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೧ನೇದು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವೆಂದು ೨ನೇದು ಮಹಾಪ್ರಾಣವೆಂದು ಯೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೪. ಪ್ರ. ಸೊನ್ನೆಗೆ (೦) ಹೆಸರೇನು?

ಉ. ಅದಕ್ಕೆ "ಅನುಸ್ವಾರ"ವೆಂದೂ "ಬಿಂದು"ವೆಂದೂ ಹೆಸರು.

೧೫. ಪ್ರ. ಅದರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಬಿಂದು ಯಾವ ವ್ಯಂಜನದ ಮೊದಲು ಬರೆದದೆಯೋ, ಆ ವ್ಯಂಜನದ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕದ ಹಾಗೆ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಆಗುವದು. ಅವರ್ಗೀಯಗಳ ಮೊದಲು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಅನುಸ್ವಾರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಬರುವದು.

೧೬. ಪ್ರ. ಯೆರಡು ಸೊನ್ನೆಗೆ (ಃ) ಹೆಸರೇನು?

ಉ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಸರ್ಗವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೧೭. ಪ್ರ. ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಗಳು ಶೇರಿದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಗಳೇ. ಉದಾ. ಕ ಕಾ ಕಿ ಕೀ ಕು ಕೂ ಕೃ ಕೆ ಕೇ ಕೈ ಕೊ (ಕೊ) ಕೋ (ಕೋ) ಕೌ.

೧೮. ಪ್ರ. ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವರವಿಲ್ಲವೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಯೇನು?

ಉ. ಒಂದು ವ್ಯಂಜನವನ್ನು ಸ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ಉಚ್ಚರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅದರ ತಲೆಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ನಿಶಾನಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ. ಕ್ (ಕ್), ಗ್ (ಗ್), ದ್ (ದ್), ಳ್ (ಳ್), ಅಂಥಾ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೧೯. ಪ್ರ. ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆರಡು ಮೂರು ವ್ಯಂಜನಗಳು ನಡುವೆ ಸ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಯೋಗವಾದದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಂಜನದ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಕ್ಷರವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೨೦. ಪ್ರ. "ರೇಫ"ವೆಂದು ಯಾವ ಅಕ್ಷರದ ಹೆಸರು?

ಉ. ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಂಜನ ಸಂಯೋಗವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಆ ಯೆರಡನೇ ವ್ಯಂಜನವನ್ನು ಒತ್ತಕ್ಷರವಾಗಿ ರಕಾರದ ಕೆಳಗೆ ಬರೆಯದೆ, ರಕಾರವನ್ನು ಅದರ ತರುವಾಯ (ರ್) ಬರೆದು, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ "ರೇಫ"ವೆಂದು "ಅರ್ಕವತ್ತು" ಯೆಂದು ಯೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದು. ಉದಾ. (ಕಾರ್‍ಯ=) ಕಾರ್ಯ, ವರ್ಗ, ಮಾರ್ಗ.

೨. ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ

೨೧. ಪ್ರ. ಸಂಧಿ ಯೆಂದರೇನು?

ಉ. ಪೂರ್ವಶಬ್ದದ ಕಡೇ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪರಶಬ್ದದ ಆದಿ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಸುಲಭವಾಗುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಸುವದೇ ಸಂಧಿ ಯೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೨೨. ಪ್ರ. ಸಂಧಿ ಮಾಡದೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹೆಸರೇನು?

ಉ. "ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೨೩. ಪ್ರ. ಸಂಧಿಯ ಉಪಾಯಗಳೆಷ್ಟು?

ಉ. "ಲೋಪ," "ಆಗಮ," "ಆದೇಶ," ಈ ೩ ಉಪಾಯಗಳು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ:

"ಲೋಪ"ವೆಂದರೆ—ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಅಕ್ಷರಗಳೊಳಗೆ ವೊಂದು ಕಾಣದೇ ಹೋಗುವದು.—ಉದಾ. ಮಾತು-ಇಲ್ಲ=ಮಾತಿಲ್ಲ.

"ಆಗಮ"ವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಶಬ್ದದ ಕಡೇ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಪರಶಬ್ದದ ಆದಿ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಅಕ್ಷರ ಸೇರುವದು. ಉದಾ. ಕೆಲಸ-ಇಲ್ಲ=ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.

"ಆದೇಶ"ವೆಂದರೆ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ವೊಂದು ಕಾಣದೆ ಹೋಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಅಕ್ಷರ ಬರುವದು.—ಉದಾ. ಸೋತು-ಹೋಗಿ=ಸೋಥೋಗಿ.

೨೪. ಪ್ರ. ಸಂಧಿ ಬರುವ ಪಕ್ಷಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಶಬ್ದಸಮಾಸ, ಪ್ರತ್ಯಯಾನುಬಂಧನೆ, ವಾಕ್ಯಸಂಹಿತ, ಈ ೩ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ ಬರುವದು.

೨೫. ಪ್ರ. ಸಂಧಿ ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿ, ಈ ೨ ವಿಧವು. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇರಿದ ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಬರುವದು. ಕಡಿಮೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಯು.

೨೬. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರಸಂಧಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಧಿಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ಸವರ್ಣ ದೀರ್ಘ," "ಯಣ್," "ಗುಣ" ಈ ೩ ಸಂಧಿ ವಿಧಿಗಳು.

೨೭. ಪ್ರ. "ಸವರ್ಣ ದೀರ್ಘ" ಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಸವರ್ಣವೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಾನಸ್ವರಗಳು ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಕಲಿತು ಹೋಗಿ ದೀರ್ಘವಾಗುವದು.

ಅ ಅ | ಅ ಆ | ಆ ಆ = ಆ, ಇ ಇ | ಈ ಈ = ಈ, ಉಉ=ಊ, ಋಋ=ೠ

ಉದಾ. (ಅಕ್ಷರ-ಅಭ್ಯಾಸ=) ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ, (ಕವಿ-ಈಶ್ವರ=) ಕವೀಶ್ವರ, (ವಿಷ್ಣು-ಉತ್ಸವ=) ವಿಷ್ಣೂತ್ಸವ.

೨೮. ಪ್ರ. "ಯಣ್" ಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಅವರ್ಣವೆಂದೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಸಮಾನ ಸ್ವರಗಳು ಪರವಾದರೆ, ಇಕಾರವು ಯ್ ವೊತ್ತೂ, ಉಕಾರವು ವ್ ವೊತ್ತೂ, ಋಕಾರವು ರ್ ವೊತ್ತೂ ಆಗುವದು. ಉದಾ. (ಪ್ರತಿ-ಅಕ್ಷ=) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, (ಅತಿ-ಉತ್ತಮ=) ಅತ್ಯುತ್ತಮ (ಪ್ರತಿ-ಏಕ=) ಪ್ರತ್ಯೇಕ (ಮನು-ಅಂತರ=) ಮನ್ವಂತರ, (ಪಿತೃ-ಅಂಶ=) ಪಿತ್ರಂಶ.

೨೯. ಪ್ರ. "ಗುಣ" ಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಅ ಆ-ಕಾರಕ್ಕೆ ಇ ಈ-ಕಾರ ಪರವಾದರೆ ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಕಲಿತು ಏಕಾರವಾಗುವದು. ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಉಕಾರ ಪರವಾದರೆ, ಓಕಾರವಾಗುವದು, ಋಕಾರ ಪರವಾದರೆ, ಅರ್ ಕಾರವಾಗುವದು. ಉದಾ. (ಜ್ಞಾನ-ಇಂದ್ರಿಯ=) ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, (ಮಹಾ-ಈಶ್ವರ=) ಮಹೇಶ್ವರ, (ಪಾದ-ಉದಕ=) ಪಾದೋದಕ, (ಮಹಾ-ಋಷಿ=) ಮಹರ್ಷಿ.

೩೦. ಪ್ರ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿ ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಅದು ನಾನಾ ವಿಧವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಿಧಿ ಯಾವದಂದರೆ: ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೇ ವ್ಯಂಜನವು ತನಗೆ ಪರವಾಗುವ ವ್ಯಂಜನದ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಾಳಗಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುವದು. ಉದಾ. (ಸತ್-ಪುರುಷ=) ಸತ್ಪುರುಷ, (ಸತ್-ಗುರು=) ಸದ್ಗುರು, (ಸತ್-ಚಿತ್ತ=) ಸಚ್ಚಿತ, (ಸತ್-ಜನ=) ಸಜ್ಜನ, (ಸತ್-ಮಾರ್ಗ=) ಸನ್ಮಾರ್ಗ, (ಸತ್-ವಾಕ್ಯ=) ಸದ್ವಾಕ್ಯ, (ಸತ್-ಆಚಾರ=) ಸದಾಚಾರ.

೩೧. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಶಬ್ದಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಯಾನುಬಂಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಯು ನಿತ್ಯವಾದದ್ದು, ವಾಕ್ಯಸಂಹಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾದದ್ದು.

೩೨. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ ಸ್ವರಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಆಗದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಲೋಪ ಬರುವದು ೧), ಅಡ್ಡಿ ಆಗುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ "ಅ"ಕಾರದ ಮುಂದೆ "ವ್" ಆಗಮವು, "ಇ" "ಎ"ಕಾರದ ಮುಂದೆ "ಯ್" ಆಗಮವು ಬರುವದು ೨), ಶುದ್ಧ ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದಗಳ ಅಂತ್ಯಸ್ವರವಾದ "ಉ", "ಋ"ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ "ವ್" ಆಗಮವು ೩), ಯೆಲ್ಲಾ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ "ಯ್" ಆಗಮವು ಬರುವದು ೪).

೧. ಉದಾ. (ಅವುದ್ಲ-ಎಣ್ಣೆ=) ಅವುದ್ಲೆಣ್ಣೆ, (ಕುಸ್ತಿ-ಆಟ=) ಕುಸ್ತಾಟ, (ನೀರು-ಅಡಿಕೆ=) ನೀರಡಿಕೆ, (ಗೊಂಬೆ-ಆಟ=) ಗೊಂಬಾಟ.

೨. (ಗುಣ-ಆಗು=) ಗುಣವಾಗು, (ಜ್ಞಾನ-ಇಲ್ಲ=) ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, (ಗರ್ವ-ಉಳ್ಳ=) ಗರ್ವವುಳ್ಳ, (ಹುಲಿ-ಉಗುರು=) ಹುಲಿಯುಗುರು, (ಬುದ್ಧಿ-ಇಲ್ಲ=) ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, (ಹಾಂಗೆ-ಏ=) ಹಾಂಗೆಯೇ.

೩. (ಗುರು-ಅಂನು=) ಗುರವನ್ನು, (ಗುರು-ಇಗೆ=) ಗುರುವಿಗೆ, (ಕರ್ತೃ-ಅನ್ನು=) ಕರ್ತೃವನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೪. (ಆ-ಆ=) ಆಯಾ, (ಕ್ರೈ-ಅಲ್ಲಿ=) ಕ್ರೈಯಲ್ಲಿ, (ನೋ-ಉತ್ತದೆ=) ನೋಯುತ್ತದೆ.

೩೩. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಅದರ ವಿಧಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಕಾರಣ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅದರ ವಿವರದಲ್ಲಿ ನೋಡ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಯೆರಡನೇ ಖಂಡ

ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣ

೧. ಶಬ್ದಭೇದಪ್ರಕರಣ

೩೪. ಪ್ರ. "ಶಬ್ದ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯೊಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಕ್ಷರಗಳ ಗುಂಪು "ಶಬ್ದ"ವೆಂದು ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಾಕ್ಷರಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ "ಪ್ರಕೃತಿ" ಯೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ "ಪ್ರತ್ಯಯ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅಂಥಾ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವ ಶಬ್ದವು "ಪದ"ವೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವದು.

೩೫. ಪ್ರ. ಶಬ್ದಗಳ ಭೇಧಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಜಾತಿಭೇದ, ಉತ್ಪತ್ತಿಭೇದ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಭೇದ, ಈ ೩ ವಿಧವು.

೩೬. ಪ್ರ. ಶಬ್ದಗಳ ಜಾತಿ ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ತತ್ಸಮ, ತದ್ಭವ, ದೇಶ್ಯ, ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ, ಗ್ರಾಮ್ಯ, ಈ ೫ ವಿಧವು.

೩೭. ಪ್ರ. "ತತ್ಸಮ" ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇರಿದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ "ತತ್ಸಮ" ಯೆಂಬ ಹೆಸರು. ಉದಾ. ಶೂರ, ಪ್ರೀತಿ, ಗುರು.

೩೮. ಪ್ರ. "ತದ್ಭವ" ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಚಾವಿಸಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಾ, ನಾನಾ ವಿಕಾರವ ಹಾಂದಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ. ತತ್ಸಮ:—ವೃಷಭ, ದೇವಾಲಯ, ಸ್ತಂಭ; ತದ್ಭವ:—ಬಸವ, ದೇಗಲ, ಕಂಬ.

೩೯. ಪ್ರ. "ದೇಶ್ಯ" ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಬುನಾದಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ದೇಶ್ಯವೆಂದೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವು. ಉದಾ. ಕೈ, ಕಾಲು, ಹುಳ, ಮಳೆ.

೪೦. ಪ್ರ. "ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ" ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಧೊರೆತನ ಮಾಡಿದ ತುರುಕರು, ಈಗಿನ ಧೊರೆಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷರು, ಇವರು ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯದೇಶಸ್ಥರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇರಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಅನ್ಯದೇಶ್ಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು. ಉದಾ. ಸಲಾಮು, ಹುಕ್ಕುಮು, ಕಚೇರಿ, ರಿಪೋರ್ಟು, ಅಪ್ಪೀಲು, ಕೋರ್ಟು.

೪೧. ಪ್ರ. "ಗ್ರಾಮ್ಯ" ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ವ್ಯಾಕರಣವಿಧಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅಪಶಬ್ದಗಳು ಗ್ರಾಮ್ಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು. ಉದಾ. ಯೇಸು (=ಎಷ್ಟು), ಆಸು (=ಅಷ್ಟು), ಬಾಮ್ಮ (=ಬ್ರಹ್ಮ.)

೪೨. ಪ್ರ. ಶಬ್ದಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಸಿದ್ಧಶಬ್ದಗಳು, ಸಾಧಿತಶಬ್ದಗಳು, ಸಮಾಸಶಬ್ದಗಳು, ಈ ೩ ವಿಧವು.

೪೩. ಪ್ರ. "ಸಿದ್ಧಶಬ್ದ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆರಡನೇ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟದೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಿದ್ಧವಾದ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ. ವಾಲೆ, ಮನೆ, ಮಾಡು.

೪೪. ಪ್ರ. "ಸಾಧಿತಶಬ್ದ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಬುನಾದಿಯಿಂದ ಇರದೆ, ತರುವಾಯ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಶಬ್ದಗಳು.

೪೫. ಪ್ರ. ಅವು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಕೃದಂತಗಳೂ" "ತದ್ಧಿತಾಂತಗಳೂ" ಈ ೨ ವಿಧವು. ಕೃದಂತಗಳೆಂದರೆ "ಕೃತ್" ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಧಾತುವಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ. (ನಡಿ) ನಡಿಸು, ನಡತೆ, ನಡಾವಳಿ, ನುಡಿವಿಕೆ. ತದ್ಧಿತಾಂತಗಳೆಂದರೆ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ತದ್ಧಿತಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ. (ಬಾಳ್ವೆ) ಬಾಳ್ವೆತನ, (ಮೋಸ) ಮೋಸಗಾರ, (ರೋಗ) ರೋಗಿಷ್ಟ, (ಬುದ್ಧಿ) ಬುದ್ಧಿವಂತ.

೪೬. ಪ್ರ. "ಸಮಾಸಶಬ್ದಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆರಡು ಬಿನ್ನ ಪದಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಶೇರಿ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವ ಹೇಳುವ ಯೇಕ ಪದವಾದರೆ ಅದು ಸಮಾಸಪದವೆಂದೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಂಬುವದು. ಅಂಥಾ ಸಮಾಸಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಳ ಪದಕ್ಕೆ "ಪೂರ್ವಪದ"ವೆಂದು, ಮುಂದಲ ಪದಕ್ಕೆ "ಪರಪದ"ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾ. ಗುರುವಾಕ್ಯ, ಕೈಕೆಲಸ.

೪೭. ಪ್ರ. ಶಬ್ದಗಳ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ನಾಮಪದ, ಸರ್ವನಾಮ, ವಿಶೇಷಣಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಅವ್ಯಯವೆಂಬ ೫ ವಿಧವು.

---

೨. ನಾಮಪದದ ಪ್ರಕರಣ

೪೮. ಪ್ರ. "ನಾಮಪದ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವದೊಂದರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಕ್ಕೆ ನಾಮಪದವೆಂಬ

ಹೆಸರು. ಉದಾ. ದೇವದಾಸ, ತಂದೆ, ಮುದುಕ, ಮರಣ, ಸ್ವರ್ಗ, ಸುಖ.

೪೯. ಪ್ರ. ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಬರುವ ವಿಶೇಷಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಲಿಂಗ, ಸಂಖ್ಯೆ, ವಿಭಕ್ತಿ, ಈ ೩ ವಿಶೇಷಗಳು.

೫೦. ಪ್ರ. "ಲಿಂಗ" ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವಾದದ್ದು?

ಉ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಅಂದರೆ ಗಂಡು, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಅಂದರೆ ಗಂಡಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲಾ, ಈ ಮೂರು ವಿಧವು.

೫೧. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳ ಲಿಂಗಭೇದಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಕಡಿಮೆ ವಸ್ತುಗಳ ನಾಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವು ಬರುವದು.

೫೨. ಪ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ೧ನೇದು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹಗಳು, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬರುವದು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವು ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ದೇವರುಗಳೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನೆನಸಿದರು.

೨ನೇದು. "ಶಿಶು, ಕೂಸು, ಮಗು." — ಈ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೂ ಬಾರದ ಕಾರಣ, ಆ ನಾಮಗಳಿಗೆ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಬರುವದು. ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದ "ಆಳು, ಹೆಂಡತಿ, ತೊತ್ತು," ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವು ಬರುವದು.

೫೩. ಪ್ರ. ನಾಮಪದಗಳ "ಸಂಖ್ಯೆ" ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಏಕವಚನ" "ಬಹುವಚನ" ಈ ೨ ವಿಧವು: ಯೇಕವಚನವು ಯೇಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಬಹುವಚನವು ಬಹು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಉದಾ. ಹುಡುಗ — ಹುಡುಗರು, ಮನೆ — ಮನೆಗಳು, ಕೂಸು ಕೂಸುಗಳು.

೫೪. ಪ್ರ. "ವಿಭಕ್ತಿ" ಯೆಂದರೇನು?

ಉ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಬರುವ ನಾನಾ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವಿಕಾರಗಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು.

೫೫. ಪ್ರ. ಅಂಥಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಯೆಷ್ಟು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ೮ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂಕಾಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಕಾರಕಾರ್ಥ ಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಯಾವವೆಂದರೆ:

ಅಂಕಾಸಂಜ್ಞೆ.	ಕಾರಕಾರ್ಥಸಂಜ್ಞೆ.	ಉದಾಹರಣೆ.
ಪ್ರಥಮೆ	ಕರ್ತೃ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನು
. . .	ಸಂಬೋಧನ	ಶೂರನೇ
ದ್ವಿತೀಯೆ	ಕರ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನನ್ನು
ತೃತೀಯೆ	ಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನಿಂದ
ಚತುರ್ಥಿ	ಸಂಪ್ರದಾನ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನಿಗೆ
ಪಂಚಮಿ	ಅಪಾದಾನ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನ ದೆಶೆಯಿಂದ
ಷಷ್ಠಿ	ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನ
ಸಪ್ತಮಿ	ಅಧಿಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಶೂರನಲ್ಲಿ

ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆದವರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಆದರೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅಪಾದಾನ ವಿಭಕ್ತಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪವು ಹೇಳುವದು.

೫೬. ಪ್ರ. "ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ" ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾಮಪದಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ.

ಪ್ರಥಮೆ	ಕರ್ತೃ ವಿಭಕ್ತಿ	ಉ
. . .	ಸಂಬೋಧನೆ	ಏ (ಏ)
ದ್ವಿತೀಯೆ	ಕರ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅನ್ನು

ತೃತೀಯೆ	ಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಂದ
ಚತುರ್ಥಿ	ಸಂಪ್ರದಾನ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಗೆ (ಗೆ, ಕ್ಕೆ)
ಷಷ್ಠಿ	ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅ
ಸಪ್ತಮಿ	ಅಧಿಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅಲ್ಲಿ

೫೭. ಪ್ರ. ಈ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನಾಮಪದಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇರುವದು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಯೇಕವಚನದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳ ಲಿಂಗ ಸೂಚಕದ ಮೇಲೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯೆಲ್ಲಾ ನಾಮಪದಗಳ ಬಹುವಚನ ಸೂಚಕಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು.

ನಾಮಪದಗಳ

	ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು.	ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.	ಅಕಾರಾಂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ. (ಸೇವಕ)	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ.
ಏಕವಚನ.	ಪ್ರ. ಕರ್ತೃ ವಿಭಕ್ತಿ	ಉ	ಸೇವಕನು	ಸೇವಕಳು
	ಸಂಬೋಧನ	ಎ (ಏ)	ಸೇವಕನೇ	ಸೇವಕಳೇ
	ದ್ವಿ. ಕರ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅನ್ನು	ಸೇವಕನನ್ನು	ಸೇವಕಳನ್ನು
	ತೃ ಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಂದ	ಸೇವಕನಿಂದ	ಸೇವಕಳಿಂದ
	ಚ. ಸಂಪ್ರದಾನ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಗೆ (ಗೆ) ಕ್ಕೆ	ಸೇವಕನಿಗೆ	ಸೇವಕಳಿಗೆ
	ಷ. ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅ	ಸೇವಕನ	ಸೇವಕಳ
	ಸ. ಅಧಿಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅಲ್ಲಿ	ಸೇವಕನಲ್ಲಿ	ಸೇವಕಳಲ್ಲಿ
ಬಹುವಚನ.	ಪ್ರ. ಕರ್ತೃ ವಿಭಕ್ತಿ	ಉ	ಸೇವಕರು	
	ಸಂಬೋಧನ	ಎ (ಏ)	ಸೇವಕರೇ	
	ದ್ವಿ. ಕರ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅನ್ನು	ಸೇವಕರನ್ನು	
	ತೃ. ಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಯಿಂದ	ಸೇವಕರಿಂದ	
	ಚ. ಸಂಪ್ರದಾನ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಗೆ	ಸೇವಕರಿಗೆ	
	ಷ. ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅ	ಸೇವಕರ	
	ಸ. ಅಧಿಕರಣ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅಲ್ಲಿ	ಸೇವಕರಲ್ಲಿ	

ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಮಾಲೆ

ತಗಳು	ಇ, ಎ, ಐ, ಕಾರಾಂತಗಳು	ಉಕಾರಾಂತಗಳು	
ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ	ಪುಂ. ಸ್ತ್ರೀ. ನಪು. ಲಿಂಗ	ನಿತ್ಯ ಉಕಾರಾಂತ	ಅನಿತ್ಯ ಉಕಾರಾಂತ
ಮರ	ಕುರಿ	ಗುರು	ಊರು
ಮರವು	ಕುರಿಯು	ಗುರುವು	ಊರು
ಮರವೇ	ಕುರಿಯೇ	ಗುರುವೇ	ಊರೇ
ಮರವನ್ನು	ಕುರಿಯನ್ನು	ಗುರುವನ್ನು	ಊರನ್ನು
ಮರದಿಂದ	ಕುರಿಯಿಂದ	ಗುರುವಿನಿಂದ	ಊರಿನಿಂದ, ಊ[ರಿಂದ
ಮರಕ್ಕೆ	ಕುರಿಗೆ	ಗುರುವಿಗೆ	ಊರಿಗೆ
ಮರದ	ಕುರಿಯ	ಗುರುವಿನ	ಊರಿನ, ಊರ
ಮರದಲ್ಲಿ	ಕುರಿಯಲ್ಲಿ	ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ	ಊರಿನಲ್ಲಿ, ಊ[ರಲ್ಲಿ
ಮರಗಳು	ಕುರಿಗಳು	ಗುರುಗಳು	ಊರುಗಳು
ಮರಗಳೇ	ಕುರಿಗಳೇ	ಗುರುಗಳೇ	ಊರುಗಳೇ
ಮರಗಳನ್ನು	ಕುರಿಗಳನ್ನು	ಗುರುಗಳನ್ನು	ಊರುಗಳನ್ನು
ಮರಗಳಿಂದ	ಕುರಿಗಳಿಂದ	ಗುರುಗಳಿಂದ	ಊರುಗಳಿಂದ
ಮರಗಳಿಗೆ	ಕುರಿಗಳಿಗೆ	ಗುರುಗಳಿಗೆ	ಊರುಗಳಿಗೆ
ಮರಗಳ	ಕುರಿಗಳ	ಗುರುಗಳ	ಊರುಗಳ
ಮರಗಳಲ್ಲಿ	ಕುರಿಗಳಲ್ಲಿ	ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ	ಊರುಗಳಲ್ಲಿ

೩. ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರಕರಣ

೫೮. ಪ್ರ. "ಸರ್ವನಾಮ" ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು "ಸರ್ವನಾಮ" ವೆಂದೆನಿಸಿ ಕೊಂಬವು.

೫೯. ಪ್ರ. ಅವು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಪುರುಷಾರ್ಥಕ, ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ, ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ, ದರ್ಶಕ, ಈ ೪ ವಿಧವು.

೬೦. ಪ್ರ. "ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ" ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಯೇಕವಚನ "ನಾನು", ಬಹುವಚನ "ನಾವು"; ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಯೇಕವಚನ "ನೀನು", ಬಹುವಚನ "ನೀವು"; ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಯೇಕವಚನ ಬಹುವಚನ

ಯೇಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪುಲ್ಲಿಂಗ—"ಅವನು" / ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ—"ಅವಳು"	ಪು. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ—"ಅವರು".
ನಪುಂಸಕ—"ಅದು"	ನಪುಂಸಕ—"ಅವು" (ಗಳು).

೬೧. ಪ್ರ. "ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ" ಯಾವದು?

ಉ. ಯೇಕವಚನ "ತಾನು", ಬಹುವಚನ "ತಾವು".

೬೨. ಪ್ರ. "ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ" ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಯಾವವಂದರೆ:— ಯೇಕವ. ಪು. "ಯಾವನು", ಸ್ತ್ರೀ. "ಯಾವಳು", ನಪು. "ಯಾವದು", ಬಹುವ. "ಯಾವರು", ನಪು. "ಯಾವವು". ವಾಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಳುವಂಥಾವು ಯಾವವಂದರೆ—ಪುಂ. ಸ್ತ್ರೀ. "ಯಾರು". ನಪು. "ಯೇನು". ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣ ಕೇಳುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಯಾವವಂದರೆ—"ಯೆಂಥವನು", "ಯೆಂಥವಳು", "ಯೆಂಥಾದು", "ಯೆಂಥವರು", "ಯೆಂಥಾವು".

೬೩. ಪ್ರ. "ದರ್ಶಕ ಸರ್ವನಾಮ" ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ—"ಇವನು",

("ಈತನು") "ಇವಳು" ("ಈಕೆ") "ಇದು". "ಇವರು", "ಇವು"(ಗಳು). ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ — "ಅವನು"("ಆತನು") "ಅವಳು" ("ಆಕೆ") "ಅದು" "ಅವರು" "ಅವು"(ಗಳು). ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣ ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ — ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ — "ಇಂಥವನು" — ಇತ್ಯಾದಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ — "ಅಂಥವನು" — ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೪. ಪ್ರ. ಸರ್ವನಾಮಗಳ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಅವುಗಳ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಸರ್ವನಾಮಗಳ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಮಾಲೆ.

ಪ್ರ.	ನಾನು	ನಾವು	ಅವನು	ಅವಳು	ಅವರು
ದ್ವಿ.	ನನ್ನನ್ನು	ನಮ್ಮನ್ನು	ಅವನನ್ನು	ಅವಳನ್ನು	ಅವರನ್ನು
ತ್ರಿ.	ನನ್ನಿಂದ	ನಮ್ಮಿಂದ	ಅವನಿಂದ	ಅವಳಿಂದ	ಅವರಿಂದ
ಚ.	ನನಗೆ	ನಮಗೆ	ಅವನಿಗೆ	ಅವಳಿಗೆ	ಅವರಿಗೆ
ಷ.	ನನ್ನ	ನಮ್ಮ	ಅವನ	ಅವಳ	ಅವರ
ಸ.	ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ	ಅವನಲ್ಲಿ	ಅವಳಲ್ಲಿ	ಅವರಲ್ಲಿ
	ನೀನು	ನೀವು	ಇವನು	ಇವಳು	ಇವರು
	ತಾನು	ತಾವು	ಯಾವನು	ಯಾವಳು	ಯಾವರು
ಪ್ರ.	ಅದು	ಅವು(ಗಳು)	ಯಾರು	ಯೇನು	
ದ್ವಿ.	ಅದನ್ನು	ಅವುಗಳನ್ನು	ಯಾರನ್ನು	ಯೇನು, ಯೇನ	
ತ್ರಿ.	ಅದರಿಂದ	ಅವುಗಳಿಂದ	ಯಾರಿಂದ	ಯಾತರಿಂದ	
ಚ.	ಅದಕ್ಕೆ	ಅವುಗಳಿಗೆ	ಯಾರಿಗೆ	ಯಾತಕ್ಕೆ, ಯಾಕೆ	
ಷ.	ಅದರ	ಅವುಗಳ	ಯಾರ	ಯಾತರ	
ಸ.	ಅದರಲ್ಲಿ	ಅವುಗಳಲ್ಲಿ	ಯಾರಲ್ಲಿ	ಯಾತರಲ್ಲಿ	
	ಇದು	ಇವು(ಗಳು)			
	ಯಾವದು	ಯಾವವು(ಗಳು)			

೪. ವಿಶೇಷಣಪದಪ್ರಕರಣ

೬೫. ಪ್ರ. "ವಿಶೇಷಣಪದ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣ, ಸಂಖ್ಯೆ, ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವ ಪದಗಳಿಗೆ "ವಿಶೇಷಣಪದ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೬೬. ಪ್ರ. ವಿಶೇಷಣಪದಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಗುಣವಾಚಕಗಳೂ, ಕೃದ್ವಾಚಕಗಳೂ, ಪರಿಮಾಣವಾಚಕಗಳೂ, ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳೂ, ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣಗಳೂ, ಪ್ರಶ್ನಾವಾಚಕಗಳೂ, ದರ್ಶಕವಾಚಕಗಳೂ, ಅಭೇದಸಂಬಂಧವೂ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು.

೬೭. ಪ್ರ. "ಗುಣವಾಚಕ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳ ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮ ಹೇಳುವ ಪದಗಳಿಗೆ "ಗುಣವಾಚಕ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಉದಾ. ಶುದ್ಧ, ಪೂರ್ಣ, ದೊಡ್ಡ, ವೊಳ್ಳೆ.

೬೮. ಪ್ರ. "ಕೃದ್ವಾಚಕ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳು ಮಾಡುವಂಥ, ಮಾಡಲ್ಪಡುವಂಥ, ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳು "ಕೃದ್ವಾಚಕ"ಗಳೆಂದೂ "ಕೃದ್ವಾಚಿ"ಗಳೆಂದೂ ಯೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಂಬವು. ಉದಾ. ಮಾಡಿದ, ಮಾಡುವ, ಮಾಡದ, ಆಗುವ, ಆದ, ಆಗದ.

೬೯. ಪ್ರ. "ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳ ಪರಿಮಾಣ ಹೇಳುವ ಪದಗಳೇ "ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ"ಗಳು. ಉದಾ. ಸ್ವಲ್ಪ, ಬಹಳ, ಇಷ್ಟು, ಯೆಲ್ಲಾ, ಕೆಲವು, ಹಲವು, ಅನೇಕ, ಸರ್ವ, ಸಕಲ, ಸಮಸ್ತ, ಯಾವತ್ತು.

೭೦. ಪ್ರ. "ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವೊಂದು, ಯೆರಡು, ಮೂರು, ಮುಂತಾದ ಅಂಕೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು.

೭೧. ಪ್ರ. "ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ಮೇಲೆ "ನೆ" ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಯೆರಡನೆ, ಮೂರನೆ, ನಾಲ್ಕನೆ.

೭೨. ಪ್ರ. "ಪ್ರಶ್ನಾವಾಚಕ" "ದರ್ಶಕವಾಚಕ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ಯಾವ", "ಯೆಂಥ" — ಇವು ಪ್ರಶ್ನಾವಾಚಕಗಳು, "ಈ", "ಆ", "ಇಂಥ", "ಅಂಥ" — ಇವು ದರ್ಶಕವಾಚಕಗಳು.

೭೩. ಪ್ರ. "ಅಭೇದಸಂಬಂಧ" ಯಾವದು?

ಉ. ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾಮಪದಗಳ ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅಭೇದಸಂಬಂಧವೆಂದನಿಸಿ ಕೊಂಬದು. ಉದಾ. ಭಂಗಾರದ ವಡವೆ, ಶಿಟ್ಟಿನ ಮನಸ್ಸು.

೭೪. ಪ್ರ. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು ಉಂಟೊ?

ಉ. ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದವು ಪರಪದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಉದಾ. ಗುರುಬೋಧನೆ, ಕೈಕೆಲಸ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಜಾತಿನಾಮಕ್ಕೂ ಜಾತಿನಾಮವು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರಿಗೂ ವಿಶೇಷಣವಾಗುವದು ಉಂಟು. ಉದಾ. ತಿಮ್ಮಗೌಡ, ಮುಂಬಾಯಿ ಪಟ್ಣ, ಸಾವಕಾರ ದೇವದಾಸ, ಅವನ ಮಗ ಸುಮಿತ್ರ, ಮತ್ತು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ "ಆದ" "ಯೆಂಬ" "ಉಳ್ಳ" ಈ ೩ ಕೃದ್ವಾಚಕಗಳಲ್ಲಿ ವೊಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು ಉಂಟು.. ಉದಾ. ಸಾವಕಾರನಾದ ದೇವದಾಸ, ಸುಮಿತ್ರನೆಂಬ ಮಗ, ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ ಸಾವಕಾರ.

೭೫. ಪ್ರ. ವಿಶೇಷಣಪದಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗವಚನಗಳು ಬರುವದು ಉಂಟೊ?

ಉ. ನಾಮಪದಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಪದಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ವಚನಸೂಚಕಗಳು ಇಲ್ಲ, ಬರೀ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪ ಬರುವದು. ಪರಂತು ವಿಶೇಷಣಪದಗಳು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಪರವಾದರೆ "ವಿಧೇಯವಿಶೇ

ಷಣ"ವೆಂದೆನಿಸುವವು, ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗವಚನಸೂಚಕಗಳು ಬರುವವು. ಉದಾ. ಹಿರಿ ಪ್ರಧಾನಿ — ಪ್ರಧಾನಿ ಹಿರಿಯನು, ದೊಡ್ಡ ಆನೆ — ಆನೆ ದೊಡ್ಡದು, ಅಸ್ಥಿರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು — ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಸ್ಥಿರಗಳು, ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಗಳು — ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು.

---

೫. ಕ್ರಿಯಾಪದಪ್ರಕರಣ

೭೬. ಪ್ರ. "ಕ್ರಿಯಾಪದ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಮಾಡೋಣ, ಪಡೋಣ, ಇರೋಣ, ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳಿಗೆ "ಕ್ರಿಯಾಪದ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅಂಥಾ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಮೂಲಕ್ಕೆ "ಧಾತು"ವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೭೭. ಪ್ರ. ಧಾತುಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಸಕರ್ಮಕ", "ಅಕರ್ಮಕ", "ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ", ಈ ಮೂರು ವಿಧವು. ಇವುಗಳ ವಿವರ ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ:

೧ನೆ. "ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತು"ಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃ ಕರ್ಮ ಈ ಯೆರಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಹುಡುಗನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ವೋದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಹುಡುಗನು" ಯೆಂಬದು ಕರ್ತೃವು, "ಪುಸ್ತಕವನ್ನು" ಯೆಂಬದು ಕರ್ಮವು. ಇದರಂತೆ — "ಮಾಡು", "ಕೇಳು", "ಹೇಳು", "ಬರೆ", ಮುಂತಾದ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಬರುವದು.

೨ನೆ. "ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತು"ಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃ ಮಾತ್ರ ಬರುವದು, ಕರ್ಮವು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ. ಹುಡುಗನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳುವ "ಯಾರನ್ನು" "ಯೇನನ್ನು" ಯೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

೩ನೆ. "ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಧಾತು"ಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕರ್ತೃ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕರ್ತೃ — ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಬ್ಬರು ಕರ್ತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಉದಾ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಹುಡುಗನಿಂದ

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿಸಿದನು. ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಿಗೆ "ಇಸು" ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೆಚ್ಚುವದರಿಂದ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಧಾತುಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಮಾಡು — ಮಾಡಿಸು, ಬರೆ — ಬರೆಸು, ಹೇಳು — ಹೇಳಿಸು.

೨೮. ಪ್ರ. ಧಾತುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯಾಪದರೂಪಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳು", "ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳು", ಈ ೨ ವಿಧವು. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳಿಗೆ ಕಾಲಭೇದ ಅರ್ಥಭೇದಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳಿಗೆ ಕಾಲಭೇದ ಅರ್ಥಭೇದಗಳಲ್ಲದೆ, ಪುರುಷಲಿಂಗವಚನಭೇದಗಳು ಸಹ ಉಂಟು.

೨೯. ಪ್ರ. "ಅವ್ಯಯರೂಪ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಭಾವಾರ್ಥಕರೂಪ, ನ್ಯೂನ, ಕೃದ್ವಾಚಿ, ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕ, ಈ ೪ ವಿಧವಾದ ರೂಪಗಳು.

"ಭಾವಾರ್ಥಕರೂಪ"ಗಳು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಭಾವಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. "ನ್ಯೂನ"ರೂಪಗಳು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಲ್ಲ, ನ್ಯೂನವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವದಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಆಖ್ಯಾತಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅಗತ್ಯ. "ಕೃದ್ವಾಚಿ"ಗಳು ವಿಶೇಷಣಪದಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ. "ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕ"ಗಳು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಭಾವಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನಾಮಪದಗಳಾಗಿವೆ.

೩೦. ಪ್ರ. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಕಾಲಭೇದ ಅರ್ಥಭೇದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವರ್ತಮಾನ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯ, ನಿಷೇಧ ಈ ೪ ಭೇದಗಳು. "ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ"ವೆಂದರೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲವು, "ಭೂತಕಾಲ"ವೆಂದರೆ ಹೋದ ಕಾಲವು, "ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ"ವೆಂದರೆ ಬರುವ ಕಾಲವು, "ನಿಷೇಧ"ವೆಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೂಪವು.

೪೧. ಪ್ರ. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳು ಧಾತುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವದು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ "ವಿಕರಣ" ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವದರಿಂದ, ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದರೂಪಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಕರಣಗಳು ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುವದರಲ್ಲಿ "ಉ"ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಅನಿತ್ಯ "ಉ"ಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುವದು, "ಇ" ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯ ಸ್ವರದ ತರುವಾಯ "ಯ್" ಆಗಮ ಬರುವದು.

೪೨. ಪ್ರ. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳ ವಿಕರಣಗಳು ಯಾವವು?

		ವಿಕರಣ	ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತು	ಇಕಾರಾಂತ ಧಾತು
೧. ಭಾವಾರ್ಥಕ	೧ ನೆ.	ಅ	ಮಾಡ	ನುಡಿಯ
ರೂಪಗಳು.	೨ ನೆ.	ಅಲು	ಮಾಡಲು	ನುಡಿಯಲು
	೩ ನೆ.	ಅಲಿಕ್ಕೆ	ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ	ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ
೨. ನ್ಯೂನಗಳು.	ವರ್ತಮಾನ	ಉತ್ತಾ	ಮಾಡುತ್ತಾ	ನುಡಿಯುತ್ತಾ
	ಭೂತ	ಇ, [ದು] ದು	ಮಾಡಿ	ನುಡಿದು
	ನಿಷೇಧ	ಅದೆ	ಮಾಡದೆ	ನುಡಿಯದೆ
೩. ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳು.	ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯ	ಉವ	ಮಾಡುವ	ನುಡಿಯುವ
	ಭೂತ	ಇದ, ದ	ಮಾಡಿದ	ನುಡಿದ
	ನಿಷೇಧ	ಅದ	ಮಾಡದ	ನುಡಿಯದ
೪. ಕ್ರಿಯಾನಾಮ	ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯ	ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳ	ಮಾಡುವದು	ನುಡಿಯುವದು
ವಾಚಕಗಳು.	ಭೂತಕಾಲ	ಮೇಲೆ "ದು"	ಮಾಡಿದ್ದು	ನುಡಿದದ್ದು
	ನಿಷೇಧ	ಪ್ರತ್ಯಯ	ಮಾಡದ್ದು	ನುಡಿಯದ್ದು

೪೩. ಪ್ರ. "ಆಖ್ಯಾತರೂಪ"ಗಳ ಭೇದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ನಿಶ್ಚಯ", "ನಿಷೇಧ", "ವಿಧಿ", ಇವು ೩ ಅರ್ಥಭೇದಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ "ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಕರೂಪ"ಗಳಿಗೆ "ವರ್ತಮಾನ", "ಭೂತ", "ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ"ವೆಂಬ ೩ ಕಾಲಭೇದಗಳುಂಟು.

ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ "ಭವಿಷ್ಯತ್ತು", "ಭಾವಿ", ಯೆಂಬ ೨ ವಿಧದ ರೂಪಗಳು, ನಿಷೇಧ, ವಿಧಿ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. "ವಿಧಿ" ಯೆಂದರೆ ಅಪ್ಪಣೆ, ವಿಜ್ಞಾಪನೆ, ಆಶೆ ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೂಪವು.

೮೪. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಪುರುಷಭೇದಗಳು ಯಾವವು?
ಉ. ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಬರುವ — "ಉತ್ತಮ", "ಮಧ್ಯಮ", "ಪ್ರಥಮ"ವೆಂಬ ೩ ಪುರುಷಭೇದಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಪುಂ ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕವೆಂಬ ೩ ಲಿಂಗಭೇದಗಳೂ, ಮೂರು ಪುರುಷಗಳಿಗೆ ಯೇಕವಚನ, ಬಹುವಚನವೆಂಬ ೨ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದಗಳೂ, ಇಷ್ಟು ಭೇದಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ "ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯ"ಗಳು ಬರುವವು.

೮೫. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳಿಗೆ ಬರುವ "ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯ"ಗಳು ಯಾವವು?

	ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳು	ವರ್ತಮಾನ	ಭೂತ	ಭವಿಷ್ಯತ್ತು	ಭಾವಿ	ನಿಷೇಧ	ವಿಧಿ
ಉತ್ತಮ.	ನಾನು	ಏನೆ	ಎನು	ಏನು	ಎನು	ಎನು	(ಅಲಿ)
ಮಧ್ಯಮ.	ನೀನು	ಈ	ಇ	ಈಯೆ	ಇ	ಎ	ಧಾತುಸ್ವ[ರೂಪ
ಪ್ರಥಮ ಪು.	ಅವನು	ಆನೆ	ಅನು	ಆನು	ಅನು	ಅನು	
ಸ್ತ್ರೀ.	ಅವಳು	ಆಳೆ	ಅಳು	ಆಳು	ಅಳು	ಅಳು	ಅಲಿ
ನಪು.	ಅದು	ಆದೆ	ಇತು	ಈತು	ಅದು	ಅದು	
ಉತ್ತಮ.	ನಾವು	ಏವೆ	ಎವು	ಏವು	ಎವು	ಎವು	ಉವ, ಓಣ
ಮಧ್ಯಮ.	ನೀವು	ಈರಿ	ಇರಿ	ಈರಿ	ಇರಿ	ಅರಿ	ಇರಿ
ಪ್ರ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ	ಅವರು	ಆರೆ	ಅರು	ಆರು	ಅರು	ಅರು	ಅಲಿ
ನಪು.	ಅವು	ಅವೆ	ಅವು	ಆವು	ಅವು	ಅವು	

೮೬. ಪ್ರ. ಈ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ?

ಉ. ವರ್ತಮಾನಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ವರ್ತಮಾನನ್ಯೂನದ ಮೇಲೆ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಭೂತನ್ಯೂನದ ಮೇಲೆ, ಭೂತಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿಯ ಮೇಲೆ, ಭಾವಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕೃದ್ವಾಚಿಯ ಮೇಲೆ, ನಿಷೇಧ ವಿಧಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಭೂತಕಾಲದ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ನಪುಂಸಕ ಯೇಕವಚನದ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಅಪವಾದವಾಗಿ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರುವದು.

೮೭. ಪ್ರ. ಮೇಲಿನ ವಿವರಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಯಾವವು?

ಉ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬರದ "ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆ"ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆ.

ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಉದಾಹರಣೆ.—"ಮಾಡು"

೧. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳು

ಭಾವಾರ್ಥಕ	ಮಾಡ	ಮಾಡಲು	ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ	....
....	ವರ್ತಮಾನಕಾಲ	ಭೂತಕಾಲ	ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ	ನಿಷೇಧ
ನ್ಯೂನ	ಮಾಡುತ್ತಾ	ಮಾಡಿ	....	ಮಾಡದೆ
ಕೃದ್ವಾಚಕ	....	ಮಾಡಿದ	ಮಾಡುವ	ಮಾಡದ
ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ	....	ಮಾಡಿದ್ದು	ಮಾಡುವದು	ಮಾಡದ್ದು

೨. ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳು

	ಸರ್ವನಾಮ	ವರ್ತಮಾನ	ಭೂತ	ಭವಿಷ್ಯತ್ತು	ಭಾವಿ	ನಿಷೇಧ	ವಿಧಿ
ಏಕವಚನ	ಉ. ನಾನು	ಮಾಡುತ್ತೇನೆ	ಮಾಡಿದೆನು	ಮಾಡೇನು	ಮಾಡುವೆನು	ಮಾಡೆನು	(ಮಾಡಲಿ)
	ಮ. ನೀನು	ಮಾಡುತ್ತೀ	ಮಾಡಿದಿ	ಮಾಡೀ	ಮಾಡುವಿ	ಮಾಡೆ	ಮಾಡು
	ಪ್ರ. ಪು. ಅವನು	ಮಾಡುತ್ತಾನೆ	ಮಾಡಿದನು	ಮಾಡ್ಯಾನು	ಮಾಡುವನು	ಮಾಡನು	
	ಸ್ತ್ರೀ. ಅವಳು	ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ	ಮಾಡಿದಳು	ಮಾಡ್ಯಾಳು	ಮಾಡುವಳು	ಮಾಡಳು	ಮಾಡಲಿ
	ನಪು. ಅದು	ಮಾಡುತ್ತದೆ	ಮಾಡಿತು	ಮಾಡೀತು	ಮಾಡುವದು	ಮಾಡದು	
ಬಹುವಚನ	ಉ. ನಾವು	ಮಾಡುತ್ತೇವೆ	ಮಾಡಿದೆವು	ಮಾಡೇವು	ಮಾಡುವೆವು	ಮಾಡೆವು	ಮಾಡುವ, ಮಾಡೋಣ
	ಮ. ನೀವು	ಮಾಡುತ್ತೀರಿ	ಮಾಡಿದಿರಿ	ಮಾಡೀರಿ	ಮಾಡುವಿರಿ	ಮಾಡಿರಿ	ಮಾಡಿರಿ (ಮಾಡಿ)
	ಪ್ರ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ. ಅವರು	ಮಾಡುತ್ತಾರೆ	ಮಾಡಿದರು	ಮಾಡ್ಯಾರು	ಮಾಡುವರು	ಮಾಡರು	
	ನಪು. ಅವು	ಮಾಡುತ್ತವೆ	ಮಾಡಿದವು	ಮಾಡ್ಯಾವು	ಮಾಡುವವು	ಮಾಡವು	ಮಾಡಲಿ

ಇಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಉದಾಹರಣೆ — "ನುಡಿ"

೧. ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳು

ಭಾವಾರ್ಥಕ	ನುಡಿಯ	ನುಡಿಯಲು	ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ	....
....	ವರ್ತಮಾನ	ಭೂತ	ಭವಿಷ್ಯತು	ನಿಷೇಧ
ನ್ಯೂನ	ನುಡಿಯುತ್ತಾ	ನುಡಿದು	....	ನುಡಿಯದೆ
ಕೃದ್ವಾಚಿಕ	....	ನುಡಿದ	ನುಡಿಯುವ	ನುಡಿಯದ
ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕ	....	ನುಡಿದದ್ದು	ನುಡಿಯುವದು	ನುಡಿಯದ್ದು

೨. ಆಖ್ಯಾತ ರೂಪಗಳು.

	ಸರ್ವನಾಮ		ವರ್ತಮಾನ	ಭೂತ	ಭವಿಷ್ಯತು	ಭಾವಿ	ನಿಷೇಧ	ವಿಧಿ
ಏಕವಚನ	ಉ.	ನಾನು	ನುಡಿಯುತ್ತೇನೆ	ನುಡಿದೆನು	ನುಡಿದೇನು	ನುಡಿಯುವೆನು	ನುಡಿಯೆನು	(ನುಡಿಯಲಿ)
	ಮ.	ನೀನು	ನುಡಿಯುತ್ತೀ	ನುಡಿದಿ	ನುಡಿದೀ	ನುಡಿಯುವಿ	ನುಡಿಯೆ	ನುಡಿ
	ಪ್ರ. ಪು.	ಅವನು	ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ	ನುಡಿದನು	ನುಡಿದಾನು	ನುಡಿಯುವನು	ನುಡಿಯನು	ನುಡಿಯಲಿ
	ಸ್ತ್ರೀ.	ಅವಳು	ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ	ನುಡಿದಳು	ನುಡಿದಾಳು	ನುಡಿಯುವಳು	ನುಡಿಯಳು	
	ನಪು.	ಅದು	ನುಡಿಯುತ್ತದೆ	ನುಡಿಯಿತು	ನುಡಿದೀತು	ನುಡಿಯುವದು	ನುಡಿಯದು	
ಬಹುವಚನ	ಉ.	ನಾವು	ನುಡಿಯುತ್ತೇವೆ	ನುಡಿದೆವು	ನುಡಿದೇವು	ನುಡಿಯುವೆವು	ನುಡಿಯೆವು	ನುಡಿಯುವ, ನುಡಿ
	ಮ.	ನೀವು	ನುಡಿಯುತ್ತೀರಿ	ನುಡಿದಿರಿ	ನುಡಿದೀರಿ	ನುಡಿಯುವಿರಿ	ನುಡಿಯರಿ	ನುಡಿಯಿರಿ [ಯೋಗ
	ಪ್ರ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	ಅವರು	ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ	ನುಡಿದರು	ನುಡಿದಾರು	ನುಡಿಯುವರು	ನುಡಿಯರು	ನುಡಿಯಲಿ
	ನಪು.	ಅವು	ನುಡಿಯುತ್ತವೆ	ನುಡಿದವು	ನುಡಿದಾವು	ನುಡಿಯುವವು	ನುಡಿಯವು	

೮೮. ಪ್ರ. ಯೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿವೆಯೊ?

ಉ. ಇಲ್ಲಾ, ಬಹಳ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವೆ. ಅನೇಕ ಧಾತುಗಳ ಭೂತ ರೂಪಗಳು ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕೃದ್ವಾಚಿಯೂ ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳೂ ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳ ನಿಷೇಧರೂಪಗಳೂ ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳ ವಿಧಿರೂಪಗಳೂ ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ.

೮೯. ಪ್ರ. ಭೂತರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಕಾರಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಧಾತು	ಭೂತನ್ಯೂನ	ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ	ಭೂತ ನಪುಂಸಕ ಯೇಕವಚನ
೧. ಅರಿ	ಅರಿತು	ಅರಿತ	ಅರಿಯಿತು
೨. ಬೆವರು	ಬೆವರ್ತು	ಬೆವರ್ತ	ಬೆವರ್ತಿತು
೩. ಪೊದೆ	ಪೊದ್ದು	ಪೊದ್ದ	ಪೊದ್ದಿತು
೪. ಮಿಡಿ	ಮಿತ್ತು	ಮಿತ್ತ	ಮಿತ್ತಿತು
೫. ಅನ್ನು	ಅಂದು	ಅಂದ	ಅಂದಿತು
ಉಣ್ಣು	ಉಂಡು	ಉಂಡ	ಉಂಡಿತು
೬. ಕಾಣು	ಕಂಡು	ಕಂಡ	ಕಂಡಿತು
೭. ಗೆಲ್ಲು	ಗೆದ್ದು	ಗೆದ್ದ	ಗೆದ್ದಿತು
೮. ಹೊರು	ಹೊತ್ತು	ಹೊತ್ತ	ಹೊತ್ತಿತು
೯. ಬೀಳು	ಬಿದ್ದು	ಬಿದ್ದ	(ಬಿದ್ದಿತು) ಬಿತ್ತು
೧೦. ಕೀಳು	ಕಿತ್ತು	ಕಿತ್ತ	ಕಿತ್ತಿತು
೧೧. ತರು	ತಂದು	ತಂದ	(ತಂದಿತು) ತಂತು

ಧಾತು	ಭೂತನ್ಯೂನ	ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ	ಭೂತ ನಪುಂಸಕ ಯೇಕವಚನ
೧೨. ನಿಲ್ಲು	ನಿಂತು	ನಿಂತ	ನಿಂತಿತು
೧೩. ಇಡು	ಇಟ್ಟು	ಇಟ್ಟ	ಇಟ್ಟಿತು
೧೪. ನಗು	ನಕ್ಕು	ನಕ್ಕ	ನಕ್ಕಿತು
೧೫. ಬಾ	ಬಾತು	ಬಾತ	ಬಾತಿತು
೧೬. ನೋ	ನೊಂದು	ನೊಂದ	ನೊಂದಿತು
೧೭. ಈ	ಇತ್ತು	ಇತ್ತ	ಇತ್ತಿತ್ತು
೧೮. ಈನು	ಈದು	ಈದ	ಈಯಿತು
೧೯. ನೂಲು	ನೂತು	ನೂತ	ನೂತಿತು
೨೦. ಹೊರಡು	ಹೊರಟು	ಹೊರಟ	ಹೊರಟಿತು
೨೧. ಆಗು	ಆಗಿ	ಆದ	ಆಯಿತು

೯೦. ಪ್ರ. ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ವಿಕಾರವಾದ ಭೂತರೂಪಗಳು ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿವೆ?

ಉ. ೧. ಅರಿ, ಕುರಿ, ಮರೆ, ಅಳಿ, ಕಲಿ, ಬಲಿ, ಮಲೆ, ಕಳೆ, ಕೊಳೆ, ಚಳಿ, ಮೊಳೆ, ಅರಿ, ಅತಿ, ಮನಿ, ಅಸೆ, ಯೆಸೆ, ಕಿಸಿ, ನುಸಿ, ಬಸಿ, ಬೆಸೆ, ಮಸೆ, ಹಸಿ, ಹಿಸಿ, ಹುಸಿ, ಹೊಸೆ.

೨. ಬೆವರು, ಕೊನರು, ಚಿಗುರು, ತಳಿರು, ಮಿಳಿರು, ಕವಲು, ಮಡಲು.

೩. ಪೊದೆ, ಕದಿ, ಹದಿ, ಹೊದಿ.

೪. ಮಿದಿ.

೫. ಅನ್ನು, ಯೆನ್ನು, ತಿನ್ನು ಉಣ್ಣು.

೬. ಕಾಣು.

೭. ಗೆಲ್ಲು, ಮೆಲ್ಲು, ಕೊಳು, ಇರು.

೮. ಹೊರು, ಆಸರು, ಯೆಚ್ಚರು, ತೆರೆ, ಬೇಸರು, ಹೆರು, ಅಳು, ಉಳು.

೯. ಬೀಳು, ಯೇಳು.
೧೦. ಕೀಳು.
೧೧. ತರು, ಬರು, ಸಲ್ಲು, ಕೊಲ್ಲು.
೧೨. ಕೊಳ್ಳು, ನಿಲ್ಲು.
೧೩. ಇಡು, ಅಡು, ಉಡು, ಕೆಡು, ಕೊಡು, ತೊಡು, ನೆಡು, ಪಡು, ಬಿಡು, ಮಡು, ಸುಡು.
೧೪. ನಗು, ಉಗು, ಬಿಗು, ಮಿಗು, ಹೊಗು.
೧೫. ಬಾ, ಕೀ, ಬೀ.
೧೬. ನೋ, ಬೇ, ಮೀ.
೧೭. ಈ, ಸಾ.
೧೮. ಈನು.
೧೯. ನೂಲು, ಆನು, ನೋನು, ಸೀನು, ಕೂರು, ಜೋಲು, ನೇಲು, ಸಾಲು, ಸೋಲು, ಹೇಲು, ಹೋಲು.
೨೦. ಹೊರಡು, ಬಿಸಾಡು, ಬಿಸುಡು.
೨೧. ಆಗು, ಹೋಗು.

೫೧. ಪ್ರ. ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ್ರೂಪಗಳು ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ?

ಉ. "ಅನ್ನು" —ಅಂಬುವ.	"ಉಣ್ಣು"—ಉಂಬುವ.
"ಯೆನ್ನು"—ಯೆಂಬುವ=ಯೆಂಬ.	"ಕೊಳ್ಳು"—ಕೊಂಬುವ.
"ತಿನ್ನು"—ತಿಂಬುವ	"ಕಾಣು"—ಕಾಂಬುವ.

೫೨. ಪ್ರ. ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ನಿಷೇಧರೂಪಗಳು ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ?
ಉ. "ತರು" —ತಾರದೆ, ತಾರದ, ತಾರೆನು — ಇತ್ಯಾದಿ.
"ಬರು" — ಬಾರದೆ, ಬಾರದ, ಬಾರೆನು — ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೩. ಪ್ರ. ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ವಿಧಿರೂಪಗಳು ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ?
ಉ. "ಕಾ, ಕೀ, ಕೇ, ಕೊ", ಮುಂತಾದ ಆ, ಈ, ಏ, ಐ, ಒ, ಓ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಯೇಕವಚನದ ವಿಧಿ ರೂಪಕ್ಕೆ "ಇ" ಆಗಮ ಬರುವದು. ಉದಾ. ಕಾಯಿ, ಕೀಯಿ, ಕೇಯಿ, ಕೊಯಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಇದಲ್ಲದೆ "ತರು, ಬರು" ಧಾ

ತುಗಳಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಯೇಕವಚನ ಬಹುವಚನ ರೂಪುಗಳು ವಿಕಾರವಾಗಿವೆ ಹ್ಯಾಗಂದರೆ:

“ತರು” — ತಾ, [ತಾರಾ], [ತನ್ನಿ] ತರ್ರಿ
“ಬರು” — ಬಾ, [ಬಾರಾ], [ಬನ್ನಿ] ಬರ್ರಿ

---

೫೪. ಪ್ರ. ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳ ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆಯೊ?

ಉ. ಇಲ್ಲಾ, ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರೂಪಗಳು ಊನವಾಗಿವೆ. ಆದದರಿಂದ ಅಂಥಾ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ “ಊನಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳೆಂದು ಅನ್ನತಕ್ಕದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಅವುಗಳಿಗೆ “ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.

೫೫. ಪ್ರ. “ಊನಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆಗಳು ಊನವಾಗಿವೆ.

ಯೇಕವಚನ	ಉ.		ಆಪೆನು	ಆರೆನು	ವಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆ
	ಮ.		ಆಪಿ	ಆರೆ	ವಲ್ಲಿ	ಬಲ್ಲಿ
	ಪ್ರ.	ಪು.	ಆಪನು	ಆರನು	ವಲ್ಲನು	ಬಲ್ಲನು
		ಸ್ತ್ರೀ.	ಆಪಳು	ಆರಳು	ವಲ್ಲಳು	ಬಲ್ಲಳು
		ನಪು.	ಆಪದು	ಆರದು	ವಲ್ಲದು	ಬಲ್ಲದು
ಬಹುವಚನ	ಉ.		ಆಪೆವು	ಆರೆವು	ವಲ್ಲೆವು	ಬಲ್ಲೆವು
	ಮ.		ಆಪಿರಿ	ಆರಿರಿ	ವಲ್ಲಿರಿ	ಬಲ್ಲಿರಿ
	ಪ್ರ.	ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	ಆಪರು	ಆರರು	ವಲ್ಲರು	ಬಲ್ಲರು
		ನಪು.	ಆಪವು	ಆರವು	ವಲ್ಲವು	ಬಲ್ಲವು
ನ್ಯೂನ				ಆರದೆ	ವಲ್ಲದೆ	
ಕೃದ್ವಾಚಿ			ಆಪವ	ಆರದ	ವಲ್ಲದ	ಬಲ್ಲ

೯೬. ಪ್ರ. "ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಬೇಕು, ನಿಷೇಧ: ಬೇಡ, ಬಹುವಚನ ಬೇಡಿರಿ;
ಸಾಕು, ನಿಷೇಧ ಸಾಲದು, ಸಾಲದೆ, ಸಾಲದ;
ಉಂಟು,   ಕೃದ್ವಾಚಿ ಉಳ್ಳ;
ಇಲ್ಲ, ನ್ಯೂನ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೃದ್ವಾಚಿ ಇಲ್ಲದ;
ಅಲ್ಲ, ನ್ಯೂನ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೃದ್ವಾಚಿ ಅಲ್ಲದ;
ಅಹುದು (=ಹೌದು).
ಬಹುದು, ನಿಷೇಧ ಬಾರದು, ಬಾರದೆ, ಬಾರದ.

೯೭. ಪ್ರ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಯಾವವು?

ನ್ಯೂನರೂಪಗಳಿಗೆ "ಇರು" ಧಾತುವನ್ನಾಗಲಿ ಅದರ ರೂಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಬಂಧಿಸುವದರಿಂದ "ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯಾಪದ"ಗಳು ಆಗುವವು.

ಉದಾ. ವರ್ತಮಾನನ್ಯೂನಕ್ಕೆ—ಮಾಡುತ್ತಿರು ನುಡಿಯುತ್ತಿರು.
ಭೂತನ್ಯೂನಕ್ಕೆ— ಮಾಡಿರು . ನುಡಿದಿರು.
ನಿಷೇಧನ್ಯೂನಕ್ಕೆ— ಮಾಡದಿರು ನುಡಿಯದಿರು.

ಈ ಸಂಯುಕ್ತಧಾತುಗಳಿಂದ ಉಳಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ಅವ್ಯಯರೂಪ ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಹ್ಯಾಗಂದರೆ —

		ವರ್ತಮಾನ.	ಭೂತ.	ನಿಷೇಧ.
ಸಂಯುಕ್ತ ನ್ಯೂನಗಳು.	ವರ್ತಮಾನ	ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾ	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು	ಮಾಡುತ್ತಿರದೆ
	ಭೂತ	ಮಾಡಿರುತ್ತಾ	ಮಾಡಿದ್ದು	ಮಾಡಿರದೆ
	ನಿಷೇಧ	ಮಾಡದಿರುತ್ತಾ	ಮಾಡದಿದ್ದು	ಮಾಡದಿರದೆ
ಸಂಯುಕ್ತ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳು.	ವರ್ತಮಾನ	ಮಾಡುತ್ತಿರುವ	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ	ಮಾಡುತ್ತಿರದ
	ಭೂತ	ಮಾಡಿರುವ	ಮಾಡಿದ್ದ	ಮಾಡಿರದ
	ನಿಷೇಧ	ಮಾಡದಿರುವ	ಮಾಡದಿದ್ದ	ಮಾಡದಿರದ

ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಲಾನೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ವಿಧಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವದರಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಖ್ಯಾತರೂಪಗಳು ಆಗುವವು; ಹ್ಯಾಗಂದರೆ —

ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ=ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು, ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು, ಮಾಡುತ್ತಿರೆನು.
ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ=ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಮಾಡಿದ್ದೆನು ಮಾಡಿರುವೆನು, ಮಾಡಿರೆನು.
ಮಾಡದಿರುತ್ತೇನೆ=ಮಾಡದಿದ್ದೇನೆ, ಮಾಡದಿದ್ದೆನು, ಮಾಡದಿರುವೆನು, ಮಾಡದಿರೆನು.
} ಇತ್ಯಾದಿ.

---

೬. ಅವ್ಯಯಪ್ರಕರಣ

೯೮. ಪ್ರ. "ಅವ್ಯಯಶಬ್ದ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಲಿಂಗವಚನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಯೆಂದಿಗೂ ಹೊಂದದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ "ಅವ್ಯಯಶಬ್ದ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೯೯. ಪ್ರ. ಅವು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಅವವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಪ್ರಕಾರ ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳು ೪ ವಿಧವು; ಯಾವವಂದರೆ — "ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಾವ್ಯಯ", "ಉಪಸರ್ಗಾವ್ಯಯ", "ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಾವ್ಯಯ", "ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ", ಈ ೪ ವಿಧವು.

೧೦೦. ಪ್ರ. "ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ ಅವ್ಯಯಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆಗುವ ಸ್ಥಾನ, ಕಾಲ, ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವಾದ ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಾವ್ಯಯಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅವು "ಸ್ಥಳವಾಚಕ", "ಕಾಲವಾಚಕ", "ರೀತಿವಾಚಕ", ಈ ೩ ವಿಧವು.

೧೦೧. ಪ್ರ. "ಸ್ಥಳವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ, ಯೆತ್ತ, ಇತ್ತ, ಅತ್ತ, ಈಚೆ, ಆಚೆ, ಸುತ್ತ, ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ, ಒಳಗೆ, ಹೊರಗೆ, ಮುಂದೆ, ಹಿಂದೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦೨. ಪ್ರ. "ಕಾಲವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆಂದು, ಇಂದು, ಅಂದು, ಈಗ, ಆಗ, ಮೊನ್ನೆ, ನಿನ್ನೆ, ಈಹೊತ್ತು, ನಾಳೆ, ನಾಡದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಸಂಜೆ, ಬ್ಯಗು, ಮುಂಚೆ, ತರುವಾಯ, ಸದ್ಯ, ದಿನಾಲು, ಸರ್ವದಾ, ಇನ್ನು, ಮತ್ತು, ಬ್ಯೆತಂಕ, ವಾಮ್ಮೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦೩. ಪ್ರ. "ರೀತಿವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಹ್ಯಾಂಗೆ, ಹೀಂಗೆ, ಹಾಂಗೆ, ಯೆಂತು, ಇಂತು, ಅಂತು, ಬೇಗೆ, ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಚಗ್ಗನೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ನೆಟ್ಟಗೆ, ಕೆಂಪಗೆ, ಬೆಳ್ಳಗೆ, ತಣ್ಣಗೆ, ನುಣ್ಣಗೆ, ಸರಾಸರಿ—ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦೪. ಪ್ರ. "ಉಪಸರ್ಗಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳು ನಾಮಪದಗಳ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವದರಿಂದ, ಅವುಗಳಿಗೆ "ಸಮುಚ್ಚಾಯಕ"ಗಳೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ "ಪೂರ್ಣಉಪಸರ್ಗ" "ಅರೆಉಪಸರ್ಗ" ಯೆಂಬ ೨ ವಿಧವು.

೧೦೫. ಪ್ರ. "ಪೂರ್ಣಉಪಸರ್ಗಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಓಸ್ಕರ, ತುಸಕ, ತನಕ, ವರಿಗೆ, ಪರಿಯಂತರ, ಹಾಂಗೆ, ಸಂಗಡ, ವಾಡನೆ, ಅಂತೆ, ಇವು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪೂರ್ಣಉಪಸರ್ಗಗಳು, ಯಾಕಂದರೆ ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವ್ಯಯ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ.

೧೦೬. ಪ್ರ. "ಅರೆಉಪಸರ್ಗಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಕೆಳಗೆ, ವಾಳಗೆ, ಹಾರಗೆ, ಮೇಲೆ, ಬಳಿಕ, ತರುವಾಯ, ಹಿಂದೆ, ಮುಂದೆ, ಸುತ್ತು, ಹತ್ತರ, ವಿಷಯ, ಕಾರಣ, ನಿಮಿತ್ತ, ಮೂಲ, ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ಪ್ರಕಾರ, ರೀತಿ, ಬೇರೆ, ಕಡೆ, ಬಳಿ, ಇವು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅರೆಉಪಸರ್ಗಗಳು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವ್ಯಯ ಪ್ರಯೋಗವಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನು ನಾಮಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಬರುವದು. ಮುಖಾಂತರ, ಮುಖದಿಂದ, ದೆಶೆಯಿಂದ, ಕಡೆಯಿಂದ,

ಕಡೆಗೆ, ಬಳಿಗೆ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿ, ಹತ್ತ್ರೇಲಿ, ಬದೀಲಿ, ಮಟ್ಟಿಗೆ, ವಾಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಇವು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಉಪಸರ್ಗಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳು.

೧೦೭. ಪ್ರ "ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಾವ್ಯಯಗಳು" ಯಾವವು?

ಉ. ಯೆರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಯೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳು, ಕೆಲವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ "ನಿಪಾತಗಳು".

೧೦೮. ಪ್ರ. ಶಬ್ದಗಳಾದ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಸಹ, ಸಹಿತ, ಸುದಾ, ಅಥವಾ, ಪರಂತು, ಮತ್ತು, ಇನ್ನು — ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦೯. ಪ್ರ. ನಿಪಾತಗಳಾದ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಊ, ಆ, ಏ, ಓ, ರೆ, ರೂ. (=ರೆ-ಊ), ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೧೦. ಪ್ರ. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳು ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆಯೋ?

ಉ. ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲವೆ, ಇಲ್ಲವೆ, ಆಗಲಿ; ಆದದರಿಂದ, ಅದಾಗಿ, ಹೀಗಾಗಿ, — ಇವು ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ್ಯೂ (=ಆಗ್ಯೆ-ಊ) ಆದರೆ (=ಆದ-ರೆ) ಆದರೂ (=ಆದರೆ — ಊ) ಅಂದರೆ (=ಅಂದ-ರೆ) ಮುಂತಾದ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ, ಊ, ರೆ, ರೂ, ನಿಪಾತಗಳು ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಕ್ರಿಯಾಪದರೂಪಗಳಾಗಿ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡವೆ.

೧೧೧. ಪ್ರ. "ಊ"—ನಿಪಾತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅರ್ಥಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ೧ನೇ. ಸಮುಚ್ಚಯ — ಉದಾ. ಮಗನೂ ತಂದೆಯೂ ಬಂದರು.

೨ನೇ. ಸಂಗ್ರಹ — ಉದಾ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗ, ಮಗಳು, ಯೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತರು.

೩ನೇ. ಆಧಿಕ್ಯ. — ಉದಾ. ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ (=ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಇಲ್ಲ). ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳ ಬೇಡ (=ಯಾರಿಗಾದರೂ).

೧೧೨. ಪ್ರ. "ಆ" ("ಎ") "ಏ" ("ಒ") "ಓ"—ನಿಪಾತಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಅರ್ಥವು ಯಾವದು?

ಉ. ೧ನೇ. ಸಂಬೋಧನೆ — ಉದಾ. ಹುಡುಗಾ, ಯೆಲೇ ಹುಡುಗನೇ ಬಾರೋ, ಓ ದೇವರೇ ಸಲಹು!

೨ನೇ. ಪ್ರಶ್ನೆ — ಉದಾ. ಬಂದಿಯಾ? ಅದು ನಿನ್ನದೇ?

೩ನೇ. ಸಂದೇಹ — ಉದಾ. ಯೇನೋ, ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ, ಇದ್ದಾನೋ ಹೋದನೋ.

೪ನೇ. ನಿರ್ಧಾರಣೆ — ಉದಾ. ಅವನೇ ಬಂದನು, ಅದೇ ದಿನ, ಹಾಂಗೆಯೇ ಆಯಿತು.

೧೧೩. ಪ್ರ. "ರೆ", "ರೂ" ನಿಪಾತಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಅರ್ಥಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ರೆ" ನಿಪಾತವು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯು ಆಗುವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಳುವದು. "ರೂ" ನಿಪಾತವು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಉದಾ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಬರುವದು, ಬೇಡ ಹೇಳಿದರೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

೧೧೪. ಪ್ರ. "ಅನುಕರಣ ಅವ್ಯಯ"ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆಯುವ ಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ದುಃಖ, ಸಂಭ್ರಮ, ಮೆಚ್ಚಿಕೆ, ಹೇಸಿಕೆ, ಮೊದಲಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಯೋಗವಾದ ಅವ್ಯಯ ಶಬ್ದಗಳು; ಯಾವವೆಂದರೆ:

ಸಂಬೋಧನೆ: — ಯೆಲಾ, ಯೆಲೇ, ಯೆಲೋ, ಅಣೆ, ಯೆನೇ, ಹೋಯನೇ, ಓ, ಇಗೋ, ಅಗೋ — ಇತ್ಯಾದಿ.

ದುಃಖ: — ಅಯ್ಯೋ, ಅಯಯ್ಯೋ, ಅಹಹ, ಹಾಹ, ಅಕಟ.

ಸಂಭ್ರಮ.—ಆಃ, ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ಅಮಮ, ಅಲಲ, ಅರರೆ, ಓ ಹೋಹೋ.

ಮೆಚ್ಚಿಕೆ.—ಶಹಬಾಸ, ಐಶಬಾಸ, ಛಲಾಛಲಾ, ಹೌರಾ, ಅಝಾ.

ಹೇಸಿಕೆ.—ಚೀ, ಛೀಛೀ, ಇಸ್, ಅಶಶಿ, ಅಬಿ.

ಮೂರನೆ ಖಂಡ

ವಾಕ್ಯರಚನೆ

೧. ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ

೧೧೫. ಪ್ರ. "ವಾಕ್ಯ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಒಂದು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ವಾಕ್ಯವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ "ಆಖ್ಯೆ", "ಆಖ್ಯಾತ", ಈ ಯೆರಡು ಪದಗಳು ಮುಖ್ಯವು.

೧೧೬. ಪ್ರ. "ಆಖ್ಯೆಪದವೂ ಆಖ್ಯಾತಪದವೂ" ಯಾವವು?

ಉ. ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದವೇ "ಆಖ್ಯೆಪದವು", ಆ ಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇ "ಆಖ್ಯಾತ"ವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಉದಾ. ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ, ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಮನುಷ್ಯನು" ಯೆಂಬದು ಆಖ್ಯೆಪದ,—"ಸಾಯುತ್ತಾನೆ" ಯೆಂಬುವದು ಆಖ್ಯಾತಪದ.

೧೧೭. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯೆಪದಕ್ಕೂ ಆಖ್ಯಾತಪದಕ್ಕೂ, ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವೇನು?

ಉ. ಆಖ್ಯೆಪದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನವು ಇರುವದೋ, ಅದೇ ಆಖ್ಯಾತಪದಕ್ಕೂ ಬರುವದು.

	ಯೇಕವಚನ.	ಬಹುವಚನ.
ಉದಾ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	ನಾನು ಮಾಡಿದೆನು	ನಾವು ಮಾಡಿದೆವು
ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ	ನೀನು ಮಾಡಿದಿ	ನೀವು ಮಾಡಿದಿರಿ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಪು.	ಹುಡುಗನು ಮಾಡಿದನು	ಹುಡುಗರು ಮಾಡಿದರು
ಸ್ತ್ರೀ.	ಹಿರಿಯಳು ಮಾಡಿದಳು	ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದರು
ನಪು.	ಕೈಮಾಡಿತು	ಕೈಗಳು ಮಾಡಿದವು

೧೧೮. ಪ್ರ. ವೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಖ್ಯೆಪದಗಳು ಇದ್ದರೆ, ಆಖ್ಯಾತಪದದ ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನವು ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಇದರ ವಿಷಯದ ವಿಧಿಗಳು ಯಾವವಂದರೆ:—

೧ನೇ. ಯೇಕವಚನದ ರೂಪವಾದ ಅನೇಕ ಆಖ್ಯೆಪದಗಳ ಮುಂದೆ ಆಖ್ಯಾತಪದಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನದ ರೂಪ ಬರುವದು. ಉದಾ. ತಂದೆಯೂ ಮಗನೂ ಬಂದರು, ಆಕಳೂ ಕರುವೂ ಸತ್ತವು.

೨ನೇ. ಭಿನ್ನ ಲಿಂಗವಾದ ಅನೇಕ ಆಖ್ಯೆಪದಗಳ ಮುಂದೆ ಆಖ್ಯಾತಪದಕ್ಕೆ ಕಡೇ ಆಖ್ಯೆಪದದ ಲಿಂಗವು ಬರುವದು. ಉದಾ. ರಾಜನೂ, ರಾಣಿಯೂ, ಪಟ್ಟದ ಆನೆಯೂ, ಬಂದವು.

೩ನೇ. ಭಿನ್ನಪುರುಷವಾದ ಅನೇಕ ಆಖ್ಯೆಪದದ ಮುಂದೆ ಆಖ್ಯಾತಪದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಪುರುಷ ಬರುವದು. ಅಧಿಕ ಪುರುಷ ಯಾವದಂದರೆ—ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕಿಂತ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಅಧಿಕ, ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಅಧಿಕ. ಉದಾ. ನೀನೂ ಅವನೂ ಬಂದಿರಿ. ನಾನೂ ನೀನೂ ಬಂದೆವು.

೧೧೯. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯಾತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಕಾಲಭೇದ ಅರ್ಥಭೇದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವರ್ತಮಾನ, ಭೂತ, ಭಾವಿ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತು, ಈ ೪ ಕಾಲಭೇದಗಳು; ನಿಷೇಧ, ವಿಧಿ, ಇವು ಅರ್ಥಭೇದಗಳು.

೧೨೦. ಪ್ರ. "ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯಾಪದ"ಗಳ ಅರ್ಥವೇನು?

ಉ. ಮಾತನಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಡಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾ. ನಾನು ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಆಗುವ ಕ್ರಿಯೆ ಬಹಳ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆಗುವದೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾ. ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.

೧೨೧. ಪ್ರ. “ಭೂತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳ ಅರ್ಥವೇನು?

ಉ. ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ನಡಿಯಿತೆಂಬ ಸಾಧಾರಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಭೂತಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಅವನು ಹೋದನು, ನಾನು ಬಂದೆನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಆಗುವ ಕ್ರಿಯೆ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗುವದೆಂಬ ಅರ್ಥ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭೂತಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು ಉಂಟು. ಉದಾ. ಈಗಲೇ ಬಂದೆನು.

೧೨೨. ಪ್ರ. “ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳ ಅರ್ಥವೇನು?

ಉ. ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಕ್ಕಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಭಾವಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು, ಅವನು ಬಂದಾನು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬೈತಂಕ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವದು ಅವನಿಗೆ ರೂಢಿ ಬಿತ್ತು ಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಭಾವಿಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾ. ದುಷ್ಟರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೆಡಿಸುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಶಕ್ಯಾರ್ಥವೂ ಸಂಶಯಾರ್ಥವೂ ಬರುವದು. ಉದಾ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡೇನು. ದುಷ್ಟರು ದೇವರನ್ನು ತಿಳಿದಾರೇ?

೧೨೩. ಪ್ರ. “ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯಾಪದ”ಗಳ ಅರ್ಥವೇನು?

ಉ. ಧಾತು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯೆ ಹಿಂದೆ ನಡಿಯಲಿಲ್ಲಾ, ಈಗ ನಡಿ

ಯುವದಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ನಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಭೇದಗಳು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ. ದೇವರು ಪಾಪ ಮಾಡನು.

೧೨೪. ಪ್ರ. "ವಿಧಿಕ್ರಿಯಾಪದ"ಗಳ ಅರ್ಥವೇನು?

ಉ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದ ವಿಧಿರೂಪಗಳು, ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವು. ಉದಾ. ಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾ. ಮನೆಗೆ ಶೇರೋಣ. ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದ ವಿಧಿರೂಪಗಳು, ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ಅಥವಾ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬೇಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವು. ಉದಾ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು, ದಯ ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿ, ದೇವರೇ ಸಲಹು! ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದ ವಿಧಿರೂಪಗಳು. ಒಬ್ಬನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಅಥವಾ ಆಶೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಹುಡುಗರು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿ.

೧೨೫. ಪ್ರ. "ಅನುಬಂಧಕ್ರಿಯಾಪದ"ಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಕಾಣ ಬಾರದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅನುಬಂಧಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಧಾತುಗಳ ಭಾವಾರ್ಥಕರೂಪಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ — ಇರು, ಇಲ್ಲ, ಆಪೆನು, ಆರೆನು, ಬಲ್ಲೆನು, ಅರಿಯೆನು, ಪಲ್ಲೆನು, ಆಗುವದು, ಆಗದು, ಕೂಡದು, ಬಹುದು, ಬಾರದು, ಬೇಕು, ಬೇಡ, ಮಾಡು, ಕೊಡು, ಪಡು, — ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೨೬. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯಾತಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ "ಪ್ರಯೋಗಗಳು" ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗ", "ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ", "ಭಾವಿಪ್ರಯೋಗ" "ಆತ್ಮನೇಪದ" ಈ ೪ ವಿಧವು.

೧೨೭. ಪ್ರ. "ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗ" ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಸ್ತು ಅದರ ಕರ್ತೃವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅದು ಆಖ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಆಖ್ಯೆಪದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯವು ಅನುಸಾರವಾದರೆ ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಉದಾ. ರಾಜನು ಊರುಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ರಾಜನು" ಯೆಂಬುವದು ಕರ್ತೃಪದವು, ಅದಕ್ಕೆ "ಆಳುತ್ತಾನೆ" ಯೆಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅನುಸಾರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದೆನಿಸುವದು.

೧೨೮. ಪ್ರ. "ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ" ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯವು ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ, ಕರ್ಮಪದದ ಹಾಗಿರುವ ಆಖ್ಯೆಪದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಉದಾ. ರಾಜನಿಂದ ಊರುಗಳು ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಆಳು" ಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವಾರ್ಥಕರೂಪಕ್ಕೆ "ಪಡು" ಯೆಂಬ ಅನುಬಂಧನೆ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಅದರ ಪುರುಷಪ್ರತ್ಯಯವು ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ತೃಪದವಾದ ರಾಜನಿಂದ ಯೆಂಬದನ್ನಲ್ಲ, ಊರುಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೆ. ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯೂ, ಕರ್ಮಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯೂ, ಬರುವದು.

೧೨೯. ಪ್ರ. "ಭಾವಿಪ್ರಯೋಗ" ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಪದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಆಖ್ಯಾತಕ್ರಿಯಾಪದ ಬಿಟ್ಟು, ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾವಾರ್ಥರೂಪಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಭಾವಾರ್ಥ ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕಕ್ಕೆ "ಆಗು" ಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ನಪುಂಸಕದ ಯೇಕ ವಚನರೂಪ ಕೂಡಿಸಿದರೆ, ಭಾವಿಪ್ರಯೋಗವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಉದಾ. ರಾಜನಿಂದ ದೇಶ ಆಳೋಣವಾಗುವದು.

ದೇವರಿಂದ ಲೋಕವು ನಿರ್ಮಿಸೋಣವಾಯಿತು.

ಜೀವವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದು, ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚೈಸಲಾದೀತು.

೧೩೦. ಪ್ರ. ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ವ್ಯವಹಾರವು ಕನ್ನಡ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟೋ?

ಉ. ಪೂರ್ವಿಕರು ರಚಿತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗವು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಡಿಮೆ.

೧೩೧. ಪ್ರ. ಆತ್ಮನೇ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗವು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ಒಬ್ಬನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲವನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆಂದು, ಅಥವಾ ಯೆರಡನೆಯವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ, ಧಾತುಗಳ ಭೂತನ್ಯೂನಕ್ಕೆ "ಕೊಳ್ಳು" ಯೆಂಬ ಉಪಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೆ "ಆತ್ಮನೇಪದ ಪ್ರಯೋಗ"ವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವದು.

ಉದಾ. ಅರ್ಜಿ ಬರಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಲಗಾರನಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರಸಿ ಕೊಂಡನು. ಕಂಡವರ ಬೈದು, ಹೊಡಿಸಿ ಕೊಂಡಿಯಾ? ಅರಸನಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

---

೨. ಕಾರಕಪ್ರಕರಣ

೧೩೨. ಪ್ರ. "ಕಾರಕ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಅರ್ಥವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವದೋ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಕಾರ್ಥ ಉಂಟು.

೧೩೩. ಪ್ರ. ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಮೂಲ, ಯೋಗ, ಸ್ಥಳ, ಕಾಲ; ರೀತಿ ಈ ೭ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು.

೧೩೪. ಪ್ರ. "ಕರ್ತೃ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೋ ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕರ್ತೃ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು — "ಯಾರು"? "ಯೇನು"?
ಉದಾ. ಮನುಷ್ಯರು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ — ಗಾಳಿ ಬೀಸುವದು.

೧೩೫. ಪ್ರ. "ಕರ್ಮ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವದನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಯು ತಗಲುವದೋ, ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕರ್ಮವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು — "ಯಾರನ್ನು"? "ಯೇನನ್ನು"?

ಉದಾ. ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದು.

೧೩೬. ಪ್ರ. "ಮೂಲ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವದರಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಗುವದೋ, ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮೂಲ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು — "ಯಾರಿಂದ"? "ಯಾತರಿಂದ"?

ಉದಾ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಕ್ಕನು.

೧೩೭. ಪ್ರ. "ಯೋಗಾರ್ಥ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕೂಡುವದೋ, ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯ ಯೋಗಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು — "ಯಾರಿಗೆ"? "ಯಾತಕ್ಕೆ"? "ಯಾಕೆ"?

ಉದಾ. ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾನ ಕೊಡು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಓಳಗಾಗು.

ಜಾಣನಾಗುವದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು.

೧೩೮. ಪ್ರ. "ಸ್ಥಳ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡಿಯುವದೋ, ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು — "ಯಾರಲ್ಲಿ"? "ಯಾತರಲ್ಲಿ"? "ಯೆಲ್ಲಿ"?

ಉದಾ. ದುಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡ ಬಾರದು. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೋಡು, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿ.

"ಹೋಗು, ಬರು, ನಡಿ, ಓಡು", ಮೊದಲಾದ ಗಮನಾರ್ಥಕಧಾತುಗಳೊಡನೆ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ —

ಹೊರಡುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ — "ಯೆಲ್ಲಿಂದ"?

ಉದಾ. ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದನು. ಮುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಯೆಲ್ಲಿಗೆ"? ಉದಾ. ಊರಿಗೆ ಹೋದನು.

೧೩೯. ಪ್ರ. "ಕಾಲ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ೪ ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಹ್ಯಾಗಂದರೆ—

೧ನೇ.—ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡಿಯುವ ಸಮಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಯೆಂದು"? ಯಾವಾಗ?

ಉದಾ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಾ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಹೋದನು.

೨ನೇ.—ಕ್ರಿಯೆಯು ಆರಂಭವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಯೆಂದಿನಿಂದ"?

ಉದಾ. ಹೋದ ವರುಷದಿಂದ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ.

೩ನೇ.—ಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಗಿಯುವ ಕಾಲವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಯೆಂದಿಗೆ"?

ಉದಾ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೪ನೇ.—ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡಿಯುವ ಕಾಲದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಯೆಷ್ಟು ಕಾಲ"?

ಉದಾ. ಒಂದು ವರುಷ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು.

೧೪೦. ಪ್ರ. "ರೀತಿ" ಯೆಂದರೇನು?

ಉ. ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡಿಯುವದೋ, ಅದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ—"ಹ್ಯಾಗೆ"? ಉದಾ. ಅವಸರದಿಂದ ಹೋದನು, ಅವಕಾಶದಿಂದ ಬಂದನು.

೧೪೧. ಪ್ರ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ನಾಮಪದಗಳಿಗೂ, ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೂ, ಬರುವ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆ, ದ್ವಿತೀಯೆ, ತೃತೀಯೆ, ಚತುರ್ಥಿ, ಸಪ್ತಮಿ—ಈ ೫ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳು ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅದು ಕಾರಣ

ಅವುಗಳಿಗೆ "ಕಾರಕವಿಭಕ್ತಿ"ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಯಾವ ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದೆಂದು ಮೇಲಿನ ವಿವರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದಲೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದಲೂ, ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವದು.

೧೪೨. ಪ್ರ. ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ?

ಉ. ಕಾರಕಪದಗಳೆಂದೆನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ನಾಮಪದ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳು ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಕಪದಗಳೆನ್ನದೆ "ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ"ಗಳೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂಥಾವು, ಕೆಲವು ನಾಮಪದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಕೂಡುವ ಉಪಸರ್ಗಗಳು, ಕೆಲವು ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಗೆ ಶೇರಿ ಕೊಳ್ಳುವವು.

೧೪೩. ಪ್ರ. ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅವ್ಯಯ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ೧೦೦ನೆ ೧೦೧ನೆ ೧೦೨ನೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಸ್ಥಳವಾಚಕ, ಕಾಲವಾಚಕ, ರೀತಿವಾಚಕ ಅವ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸ್ಥಾನ, ಕಾಲ, ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತನು, ನಾಳೆ ಹೋಗುವನು, ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನು.

೧೪೪. ಪ್ರ. ಉಪಸರ್ಗಗಳ ಪ್ರಯೋಗವು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಉ. ನಾಮಪದಗಳ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಉಪಸರ್ಗಗಳು ಆ ನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ಶೇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವಂದರೆ:

೧. ಕರ್ಮಾರ್ಥವಾಚಕಗಳು — ವಿಷಯ ಕುರಿತು.

೨. ಮೂಲಾರ್ಥವಾಚಕಗಳು — ಕಾರಣ, ನಿಮಿತ್ತ, ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ಮೂಲವಾಗಿ, ಸಲುವಾಗಿ, ದೆಶೆಯಿಂದ, ಮುಖದಿಂದ, ಕೈಯಿಂದ, ಮುಖಾಂತರ.

೩. ಯೋಗಾರ್ಥವಾಚಕಗಳು — ಓಸ್ಕರ, ಓಸುಗ, ತುಸುಕ, ತನಕ, ಅನಕ, ಪರಿಯಂತರ, ವರಿಗೆ, ಮಟ್ಟಿಗೆ.

೪. ಸ್ಥಳಕಾಲಾರ್ಥವಾಚಕಗಳು — ಒಳಗೆ, ಹೊರಗೆ, ಕೆಳಗೆ, ಮೇಲೆ, ಬಳಿಕ, ತರುವಾಯ, ಹಿಂದೆ, ಮುಂದೆ, ಚರ್ಣಿ, ಸುತ್ತ, ಹತ್ತರ, ಹತ್ತೀಲಿ, ಬದೀಲಿ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿ.

೫. ರೀತಿಅರ್ಥವಾಚಕಗಳು — ಅಂತೆ, ಹಾಗೆ, ಬಗ್ಯೆ, ಪ್ರಕಾರ, ರೀತಿ, ಮೇರೆ, ಪರಿ, ಹೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಗಡ, ಕೂಡ, ಒಡನೆ, ಒಂದಿಗೆ, ವಿನಹಾ, ಹೊರತು,— ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ "ಕುರಿತು" ಯೆಂಬದು ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ, "ಓಸ್ಕರ" ಯೆಂಬದು ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ, ಕಡಿಮೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಶೇರುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ, ಪರಗತಿಯ ವಿಷಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು.

೧೪೫. ಪ್ರ. ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಗೆ ಶೇರಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವ್ಯಯಶಬ್ದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಕಾರಣ, ನಿಮಿತ್ತ — ತನಕ, ಅನಕ, ಪರಿಯಂತರ, ವರಿಗೆ, ಮಟ್ಟಿಗೆ — ಮೇಲೆ, ಬಳಿಕ, ತರುವಾಯ, ಆಚೆ, ಈಚೆ, ಸುತ್ತ, — ಅಂತೆ, ಹಾಂಗೆ, ಬಗ್ಯೆ, ಪ್ರಕಾರ — ಇವು ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಗೆ ಶೇರಿಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಶಿಕ್ಷೆ ಬರುವದು. ವಿದ್ಯೆ ಬರುವ ತನಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು. ಕೆಡದ ಹಾಗೆ ಯೆಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿರು. ಇದಲ್ಲದೆ — "ಅಲ್ಲಿ", "ಆಗ", "ಆಗ್ಯೆ", "ಆಗ್ಯೂ", "ರೆ",

“ರೂ”, ಯೆಂಬವುಗಳು ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಗೆ ಶೇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ — “ಅಲ್ಲಿ” — ಯೆಂಬದು ಸ್ಥಳಕಾಲಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, “ಆಗ” ಯೆಂಬದು ಕಾಲಾರ್ಥವನ್ನೂ, “ರೆ”, “ಆಗ್ಯೆ” — ಯೆಂಬವುಗಳು ಪಕ್ಷಾರ್ಥವನ್ನೂ, “ರೂ”, “ಆಗ್ಯೂ” — ಯೆಂಬವುಗಳು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ. ಪಾಪ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೇಡು ಬರುವದು, ಹಿರಿಯರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಚಿಕ್ಕವರು ಕೇಳ ಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಫಲವಾಗುವದು. ಕಲಿತವನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದರೂ ಉಪಯೋಗ್ಯನು.

೧೪೬. ಪ್ರ. ಇನ್ನು ಯಾವ ಪದಗಳು ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ?

ಉ. ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು. ಅವು ಯಾವವಂದರೆ — ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕಗಳೂ, ಭಾವಾರ್ಥರೂಪಗಳೂ, ನ್ಯೂನಗಳೂ; ಹ್ಯಾಗಂದರೆ. —

೧. ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕಗಳು ನಾಮವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ. ವ್ಯಾಪಾರ ನಡಿಸುವದರಿಂದ ಲಾಭ ಬರುವದು, ಐಶ್ವರ್ಯ ದೊರಕಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೨. ಭಾವಾರ್ಥಕ ೧ನೆ, ೨ನೆ, ೩ನೆ, ರೂಪಗಳು ಅನೇಕ ಸರ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾನಾಮವಾಚಕಗಳ ಪ್ರಥಮೆ, ದ್ವಿತೀಯೆ, ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ದೇವರನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡ ಕೂಡದು, ಆತನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು, ಆತನನ್ನು ನಿಶ್ಚೈಸಲಿಕ್ಕೆ ಆತ್ಮದ ಸಾಕ್ಷಿಯೇ ಉಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಾವಾರ್ಥಕ ೨ನೇ ರೂಪವು ಕಾಲಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು. ಉದಾ. ಸೂರ್ಯನು ಮೂಡಲು ಕತ್ತಲೆ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು.

೩. ನ್ಯೂನಗಳು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಣ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸರ್ತಿ ನ್ಯೂನಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಂ

ದಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ರೀತಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಉದಾ. ನಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಓಡಿ ಹೋದನು. ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದನು. ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಂದಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದು. ಉದಾ. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಹಣ್ಣು ಉದುರಿತು, ಹುಡುಗನು ಓದದೆ ಕೆಟ್ಟನು, ಅನ್ನ ತಿಂದು ಮುಗಿಯಿತು. ನೀವು ಬಂದು ಆರು ತಿಂಗಳಾಯಿತು.

"ಆಗಿ" — ಯೆಂಬ ಭೂತನ್ಯೂನವನ್ನು ನಾಮಪದಗಳಿಗೂ, ವಿಶೇಷಣಪದಗಳಿಗೂ, ಹಚ್ಚುವದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ರೀತಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಕೂಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾಲಕನಾದೆನು, ಯೆಂಥವನಾಗಿ ಸಾಯುವೆನು?

---

೩. ವಿಶೇಷಣಪ್ರಕರಣ

೧೪೭. ಪ್ರ. "ವಿಶೇಷಣ" ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಕಾರಕಪದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ವಿಶೇಷಣಗಳು. ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಆಖ್ಯಾತಪದವು ಅದರ ಪ್ರಾಣ, ಕಾರಕ ಪದಗಳು ಅದರ ಅವಯವಗಳು, ವಿಶೇಷಣ ಪದಗಳು ಆ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಭೂಷಿಸುವ ಆಭರಣಗಳು.

೧೪೮. ಪ್ರ. ವಿಶೇಷಣ ಪದಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣದ ೬೪ನೆ ೭೪ನೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ (೧) ಗುಣವಾಚಕಗಳು, (೨) ಕೃದ್ವಾಚಕಗಳು (೩) ಪರಿಮಾಣವಾಚಕಗಳು, (೪) ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು, (೫) ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣಗಳು, (೬) ಪ್ರಶ್ನಾದರ್ಶಕವಾಚಕಗಳು, (೭) ಅಭೇದ ಸಂಬಂಧವು, (೮) ಸಮಾಸವಿಶೇಷಣವು, (೯) ಜಾತಿಸಂಜ್ಞೆ ವಿಶೇಷಣಗಳು — ಇವು ವಿಶೇಷಣಪದಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

೧. ದೊಡ್ಡ ಆನೆ, ಸಣ್ಣ ಇರಿವಿ, ಶುದ್ಧ ಮನಸು, ಉತ್ತಮ ದೇವರು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನ.

೨. ಅಳುವ ಕೂಸು, ಹೋದ ವರ್ಷ, ಕಾಣದ ಆತ್ಮ, ಆಳಲ್ಪಡುವ ರಾಜ್ಯ.

೩. ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ, ಬಹಳ ನೀರು, ಕೆಲವು ದಿವಸ, ಯೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರು, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು.

೪. ಒಬ್ಬ ದೇವರು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳು.

೫. ನಾಲ್ಕನೆ ವರುಷ, ಯೇಳನೆ ದಿವಸ.

೬. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯ, ಯೆಂಥಾ ಗುಣ, ಈ ಹುಡುಗ, ಅಂಥಾ ಪುಸ್ತಕ.

೭. ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ, ಭಂಗಾರದ ಒಡವೆ, ಶಿಟ್ಟಿನ ಮನಸ್ಸು, ಹುಲಿಯ ಭಯ, ಮೋಳದ ಅರಿವಿ.

೮. ನೆಲಮನೆ, ರಾತ್ರಿಕೆಲಸ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ, ಭಾವಿನೀರು, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ.

೯. ಸಾವಕಾರ ದೇವದಾಸ, ತಿಮ್ಮ ಗೌಡ, ಮೈಸೂರ ದೇಶ, ಮುಂಬಾಯಿ ಪಟ್ಣ.

೧೪೯. ಪ್ರ. "ಉಪವಿಶೇಷಣ" ಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. (೧) ವಿಶೇಷಣಗಳ ಆಧಿಕ್ಯ, (೨) ಉಪಮಾನ, (೩) ಸಂಬಂಧತ್ವ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉಪಪದಗಳು ಶೇರಿದರೆ, ಈ ಉಪಪದಗಳು ಉಪವಿಶೇಷಣಗಳೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು.

ಉದಾಹರಣೆ.

೧. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆನೆ, ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಾವಕಾರ, ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನೆ, ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವರು.

೨. ಯೆಲ್ಲಾ ಪರ್ವತಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಭಂಗಾರ, ನನ್ನಂಥ ಮನುಷ್ಯ.

೩. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಲೋಚನೆ, ಲೋಕದ ಜನರ ದುಖ್ಖದ ಕಾರಣಗಳು.

---

೪. ಅನ್ವಯ ಪ್ರಕರಣ

೧೫೦. ಪ್ರ. "ಅನ್ವಯ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗಣ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸುವದೇ ಅನ್ವಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೫೧. ಪ್ರ. ಅನ್ವಯವು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಸಾಧಾರಣ ಅನ್ವಯ", "ವ್ಯತ್ಯಯ ಅನ್ವಯ", ಈ ೨ ವಿಧವು. ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವದೇ ಸಾಧಾರಣ ಅನ್ವಯ. ಆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವದೇ ವ್ಯತ್ಯಯ ಅನ್ವಯ.

೧೫೨. ಪ್ರ. ಸಾಧಾರಣ ಅನ್ವಯದ ವಿಧಿಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ೧ನೇದು — ಆಖ್ಯಾತಪದವು ವಾಕ್ಯದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಶೇರುವದು.

೨ನೇದು — ಕಾರಕಪದಗಳೂ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳೂ, ಆಖ್ಯಾತಪದದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶೇರುವವು.

೩ನೇದು — ವಿಶೇಷಣಪದಗಳು ಕಾರಕಪದಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶೇರುವವು.

೪ನೇದು — ಉಪವಿಶೇಷಣಗಳು ವಿಶೇಷಣಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶೇರುವವು.

ಉದಾ. ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಅರಸನು ಸತ್ತನು.

೧೫೩. ಪ್ರ. ವೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಕಾರಕಾರ್ಥ ಹೇಳುವ ಅನೇಕ ಕಾರಕಪದಗಳೂ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳೂ ಇದ್ದರೆ, ಅವುಗಳ ಅನ್ವಯವು ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ವೊಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೆಲ್ಲಾ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು ಶೇರುವದು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಶೇರಿದವುಗಳ ಅಧಿಕರಣಗಳ ಕ್ರಮವು ಹ್ಯಾಂಗಂದರೆ:—

೧ನೇದು ಕಾಲವಾಚಕ, ೨ನೇದು ಸ್ಥಳವಾಚಕ, ೩ನೇದು ಕೃದ್ವಾಚಕ, ೪ನೇದು ಮೂಲವಾಚಕ, ೫ನೇದು ಯೋಗಾರ್ಥವಾಚಕ,

ಒಂದು ಕರ್ಮವಾಚಕ, ಒಂದು ರೀತಿವಾಚಕ — ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. — ಪರಂತು ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಪವಾದಗಳು ಉಂಟು.

೧೫೪. ಪ್ರ. "ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಶಬ್ದ"ಗಳ ಅನ್ವಯವು ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೆಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳು ಅದೇ ಕಾರಕಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೋ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅದೇ ಅಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಶೇರಿ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ "ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ"ವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಉಭಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅನೇಕವನ್ನಾಗಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವದು ಪದಸಮುಚ್ಚಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೫೫. ಪ್ರ. "ಪದಸಮುಚ್ಚಯ" ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಉ. ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸ, ಸಂಗ್ರಹ, ಸಮುಚ್ಚಯ, ಈ ೩ ವಿಧವು.

೧೫೬. ಪ್ರ. "ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸ" ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಪ್ರಕೃತಿರೂಪವಾಗಿ ಸಮಾಸವಾದ ಪದಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅದರ ಕಾನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದರೆ ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಉದಾ. ಊರು, ದೇಶ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವು ಒಂದೇ.

೧೫೭. ಪ್ರ. "ಸಂಗ್ರಹ" ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಾದ ಪದಗಳ ಒಂದೊಂದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಒಂದು ಸರ್ವನಾಮದಿಂದಾಗಲಿ ಜಾತಿವಾಚಕದಿಂದಾಗಲಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವದೇ ಸಂಗ್ರಹವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಉದಾ. ರೊಟ್ಟಿ ಅನ್ನ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬೆಲ್ಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರ್ವರು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಧೊರೆ,

ಅವನ ಪ್ರಧಾನಿ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, ಅವನ ಮಗನು, ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿದ್ದರು.

೧೫೮. ಪ್ರ. "ಸಮುಚ್ಚಯ" ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಸಮುಚ್ಚಾಯಕ ಅವ್ಯಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ ಅನ್ವಯಿಸುವದೇ ಸಮುಚ್ಚಯ ಅನ್ವಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಆ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಗಳು ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣದ ೧೦೬—೧೧೨ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಅವೆ. ಅವುಗಳೊಳಗೆ "ಊ" ನಿಪಾತವು ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು. ಉದಾ. ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಜ್ಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವರು ನಮ್ಮ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

---

೫. ವಾಕ್ಯಸಮುಚ್ಚಯಪ್ರಕರಣ

೧೫೯. ಪ್ರ. "ವಾಕ್ಯಸಮುಚ್ಚಯ"ವೆಂದರೇನು?

ಉ. ವೊಂದೇ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ಯೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿಸಿ ಕೂಡಿಸುವದೇ ವಾಕ್ಯಸಮುಚ್ಚಯವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೬೦. ಪ್ರ. ಸಮುಚ್ಚಯವಾಗುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿದ ಯೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೊಂದು ವಾಕ್ಯವು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಅಧೀನವಾದ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ "ಉಪವಾಕ್ಯ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ "ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಸಮುಚ್ಚಯವಾದ ಯೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಧೀನವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲನೇದು "ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯ"ವೆಂದು, ಯೆರಡನೇದು "ಪರವಾಕ್ಯ"ವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೬೧. ಪ್ರ. ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು "ಅವ್ಯಯ ಉಪವಾಕ್ಯ", "ಆಖ್ಯಾತ ಉಪವಾಕ್ಯ", ಈ ಯೆರಡು ವಿಧವು. ಉಪವಾಕ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಆಖ್ಯಾತಪದವಲ್ಲದೆ ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದರೆ ಅದು ಅವ್ಯಯ ಉಪವಾಕ್ಯವು. ಈ ೨ ವಿಧವಾದ ಉಪವಾಕ್ಯವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳದೆ, ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯದ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳ ಪೊಂದಂನು ಹೇಳುವದು.

೧೬೨. ಪ್ರ. ಅವ್ಯಯ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಹಿಂದೆ ೧೪೫—೧೪೬ನೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಪೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಕರ್ತೃವಾಚಕ ಮುಂತಾದ ಕಾರಕಪದಗಳು ಇದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವ್ಯಯ ಉಪವಾಕ್ಯವೆಂದು ಅನ್ನಬಹುದು.

೧೬೩. ಪ್ರ. ಆಖ್ಯಾತ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಸಂಬಂಧ ಉಪವಾಕ್ಯ", "ಸೂಚನೆ ಉಪವಾಕ್ಯ", ಈ ೨ ವಿಧವು.

೧೬೪. ಪ್ರ. ಸಂಬಂಧ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ, ಪ್ರಶ್ನಾವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣ, ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಅವ್ಯಯಶಬ್ದ, ಈ ೩ ತರದ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಉಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಕಶಬ್ದ ಯಾವದಾದರೂ ಜೋಡಾಗುವದರಿಂದ, ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಸಂಬಂಧ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು.

ಉದಾ. ಯಾವನು ಪಾಪ ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ತಾಪ ಪಡುವನು. ಯಂಥವರು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯರೋ ಅಂಥವನು ನೀನೇ. ಯರಡನೇಯವರು ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಮಾಡ ತಕ್ಕದ್ದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು.

ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ನಿನಗೆ ಯೆಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿವರೋ, ಅಷ್ಟು ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡು.

೧೬೫. ಪ್ರ. ಸೂಚಕ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. "ಯೆಂದು", "ಯೆಂಬ", "ಯೆಂಬದು", "ಯೆಂಬದಾಗಿ". ಇವು ಮೊದಲಾದ "ಯೆನ್ನು" (ಅನ್ನು) ಧಾತುವಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಉಪವಾಕ್ಯದ ಕಾನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇರುವದರಿಂದ, ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾದ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಸೂಚಕ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳೆಂದೆನ್ನಿಸುವವು. ಉದಾ. ಮನುಷ್ಯರು ಪಾಪ ಮಾಡ ಬಾರದು ಯೆಂದು ದೇವರು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಪಕ್ಕೆ ಆತನು ಕೋಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಯೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವದು. ಆ ನಿರ್ಣಯವು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಯೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜನರೆಲ್ಲರು ವಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸುಳ್ಳುಕಲ್ಪನೆ ಯೆಂಬದಾಗಿ ದುಷ್ಟರು ಮಾತ್ರ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೬೬. ಪ್ರ. ವೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಧೀನವಾಗದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಮುಚ್ಚಯವಾಗುವದು ಹ್ಯಾಂಗೆ?

ಉ. ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯವು ಹೇಳುವ ಆಲೋಚನೆಗೂ, ಪರವಾಕ್ಯವು ಹೇಳುವ ಆಲೋಚನೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯೆರಡುವಾಕ್ಯಗಳ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧದ ಸಮುಚ್ಚಾಯಕ ಪದಗಳು ಶೇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವಂದರೆ —

೧. ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪರವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವಂಥಾವು:

ಹಾಂಗು, ಇಂನು, ಮತ್ತು, ಮೇಲೆ, ಬಳಿಕ, ತರುವಾಯ, ಇದಲ್ಲದೆ, ಅದಾಗಿ, ಹೀಗಾಗಿ, ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ಹೀಗಿರಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಗಾದರೆ. —

೨. ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪರವಾಕ್ಯವನ್ನು ವಿಪರವಾಗಿ ಕೂಡಿಸುವಂಥಾವು: —

ಅಂದರೆ, ಹ್ಯಾಗಂದರೆ, ಯೇನಂದರೆ, ಯಾಕಂದರೆ, ಯಾತಕ್ಕಂದರೆ, ಯೇನು ಕಾರಣವಂದರೆ ಇತ್ಯಾದಿ. —

೩. ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪರವಾಕ್ಯವನ್ನು ಇದುರಿಡುವಂಥಾವು: —
ಆದರೆ, ಪರಂತು, ಆದರೂ, ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆದಕಾಲಕ್ಕೂ, ಇದ್ದರೂ, ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ.

೪. ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯವು ಪರವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆಂದು ಹೇಳುವಂಥಾವು: —

ಆದದರಿಂದ, ಆದ ಕಾರಣ, ಅದು ಕಾರಣ, ಕಾರಣ, ಹೀಗಾದ ಕಾರಣ, ಅದರ ದೆಶಿಯಿಂದ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಇವುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡ ತಕ್ಕದ್ದು.

---

೬. ಲೇಖನಪದ್ಧತಿಪ್ರಕರಣ

೧೬೭. ಪ್ರ. "ಲೇಖನಪದ್ಧತಿ" ಯೆಂದರೇನು?

ಉ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯು ಲೇಖನಪದ್ಧತಿ ಯೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು.

೧೬೮. ಪ್ರ. ಅದು ಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು?

ಉ. "ಸಂಹಿತಪಾಠ" "ಕ್ರಮಪಾಠ", ಈ ೨ ವಿಧವು. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಪದಗಳನೆಲ್ಲಾ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿ ಯಡೆ ಬಿಡದೆ ಸಂಹಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯು ಸಂಹಿತಪಾಠವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಆ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧಿ ಮಾಡದೆ, ವೊಂದೊಂದನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯು ಕ್ರಮಪಾಠವೆಂದೆನ್ನಿಸುವದು. ಸಂಹಿತಪಾಠದಿಂದ ವಾಕ್ಯದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯು ಸರಳವಾಗುವದು, ಕ್ರಮಪಾಠದಿಂದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಸುಲಭವಾಗುವದು.

೧೬೯. ಪ್ರ. ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಗುರುತುಗಳು ಯಾವವು?

ಉ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವಿ

ರಾಮನ್ನು (|) ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮವನ್ನು (||) ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವದು. ಅದರಂತೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುರುತುಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಅವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಅವು ಯಾವವಂದರೆ:

, ಅಲ್ಪವಿರಾಮ	! ಸಂಬೋಧನಸಂಜ್ಞೆ
; ಅರ್ಧ ವಿರಾಮ	— ಸಂಯೋಗಸಂಜ್ಞೆ
: ಅಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ	= ಸಮಾರ್ಥಕಸಂಜ್ಞೆ
. ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ	“ ” ವಿಶೇಷಣ ಸಂಜ್ಞೆ
? ಪ್ರಶ್ನಾಸಂಜ್ಞೆ	( ) ಆವರಣ ಸಂಜ್ಞೆ

ಸಮಾಪ್ತಿ.

APPENDIX

APPENDIX

Grammatical terms (of the two anna Grammar, Basel Press Mangalore) arranged according to the alphabetical order.

Canarese.	English.	Page.
ಅಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾಪದ.	Neuter verb.	22
ಅಧಿಕರಣವಿಭಕ್ತಿ.	Locative.	14
ಅನುನಾಸಿಕ.	Nasal.	5
ಅನುಸ್ವಾರ.	The nasal character.	5
ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ.	Foreign words.	11
ಅನ್ವಯಪ್ರಕರಣ.	Construction.	51
ಅಪಾದಾನವಿಭಕ್ತಿ.	Ablative case.	14
ಅವ್ಯಯ ಉಪವಾಕ್ಯ.	Incomplete sentence.	54
ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ.	Unaspirated.	5
ಅವ್ಯಯಗಳು.	Indeclinables.	22
ಅವ್ಯಯರೂಪಗಳು.	Uninflected forms of the verb.	23
ಅಕ್ಷರವಿಚಾರ.	Orthography.	1
ಆಖ್ಯಾತರೂಪ.	Inflected forms of the verb.	22
ಆಖ್ಯಾತ.	Predicate.	38
ಆಗಮ.	Insertion or Augment.	7
ಆತ್ಮಾರ್ಥಕಸರ್ವನಾಮ.	Reflexive pronoun.	18
ಉತ್ತಮಪುರುಷ.	First person.	25
ಉಪವಾಕ್ಯ.	Subordinate sentence.	53
ಉಪವಿಶೇಷಣ.	Adjunct.	50

Canarese.	English.	Page.
ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಾವ್ಯ	Conjunction.	34
ಏಕವಚನ.	Singular number.	27
ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗ.	Active voice.	41
ಕರ್ತೃ.	Agent (nom. to verb).	22
ಕರ್ಮ.	Object (governed by verb).	”
ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ.	Passive voice.	42
ಕರಣಾವಿಭಕ್ತಿ.	Instrumental case.	14
ಕಾರಕ.	Complement.	43
ಕಾಲವಾಚಕ.	Adverb of time.	34
ಕೃದಂತಗಳು.	Verbal derivatives.	12
ಕೃದ್ವಾಚಕ.	Participle.	33
ಕ್ರಿಯಾಪದ.	Verb.	22
ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆ.	Conjugation.	27
ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ.	Adverb.	34
ಗ್ರಾಮ್ಯ.	Ungrammatical.	11
ಗುಣವಾಚಕ.	Adjective.	20
ಗುಣವಿಶೇಷಣಪದ.	Do.	20
ಚತುರ್ಥಿ.	Dative case.	14
ತತ್ಸಮ.	Pure sanscrit.	10
ತದ್ಭವ.	Corrupted sanscrit.	11
ತದ್ಧಿತಾಂತ.	Other derivatives.	12
ತೃತೀಯೆ.	Instrumental.	14
ದರ್ಶಕಸರ್ವನಾಮ.	Demonstrative pronoun.	18
ದೀರ್ಘ.	Long vowel.	5
ದ್ವಿತೀಯೆ.	Accusative.	14
ಧಾತು.	Root (verbal).	22

Canarese.	English.	Page.
ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ.	Neuter gender.	13
ನಾಮಪದ.	Noun.	12
ನಿಪಾತ.	Particle.	36
ನಿಶ್ಚಯರೂಪ.	Affirmative mood.	24
ನಿಷೇಧ.	Negative mood.	23
ನ್ಯೂನರೂಪ.	Gerund.	"
ಪಂಚಮಿ.	Ablative.	14
ಪರುಷ.	Hard.	5
ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ.	Quantitative adjective.	20
ಪುರುಷ.	Person.	25
ಪುರುಷಾರ್ಥಕಸರ್ವನಾಮ.	Personal pronoun.	"
ಪುಲ್ಲಿಂಗ.	Masculine gender.	13
ಪ್ರಕೃತಿ.	Uninflected word.	21
ಪ್ರತ್ಯಯ.	Affix.	22
ಪ್ರಥಮೆ.	Nominative.	14
ಪ್ರಥಮಪುರುಷ.	Third person.	25
ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯ.	Principal sentence.	53
ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕಸರ್ವನಾಮ.	Interrogative pronoun.	18
ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ.	Causal.	22
ಬಹುವಚನ.	Plural number.	27
ಭವಿಷ್ಯತ್ತು.	Future tense.	23
ಭಾವಾರ್ಥಕರೂಪ.	Infinitive mood.	"
ಭಾವಿಪ್ರಯೋಗ.	Impersonal voice.	42
ಭೂತ.	Past tense.	23
ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ.	Second person.	25
ಮಹಾಪ್ರಾಣ.	Aspirated.	5

age.

14

52

12

12

"

11

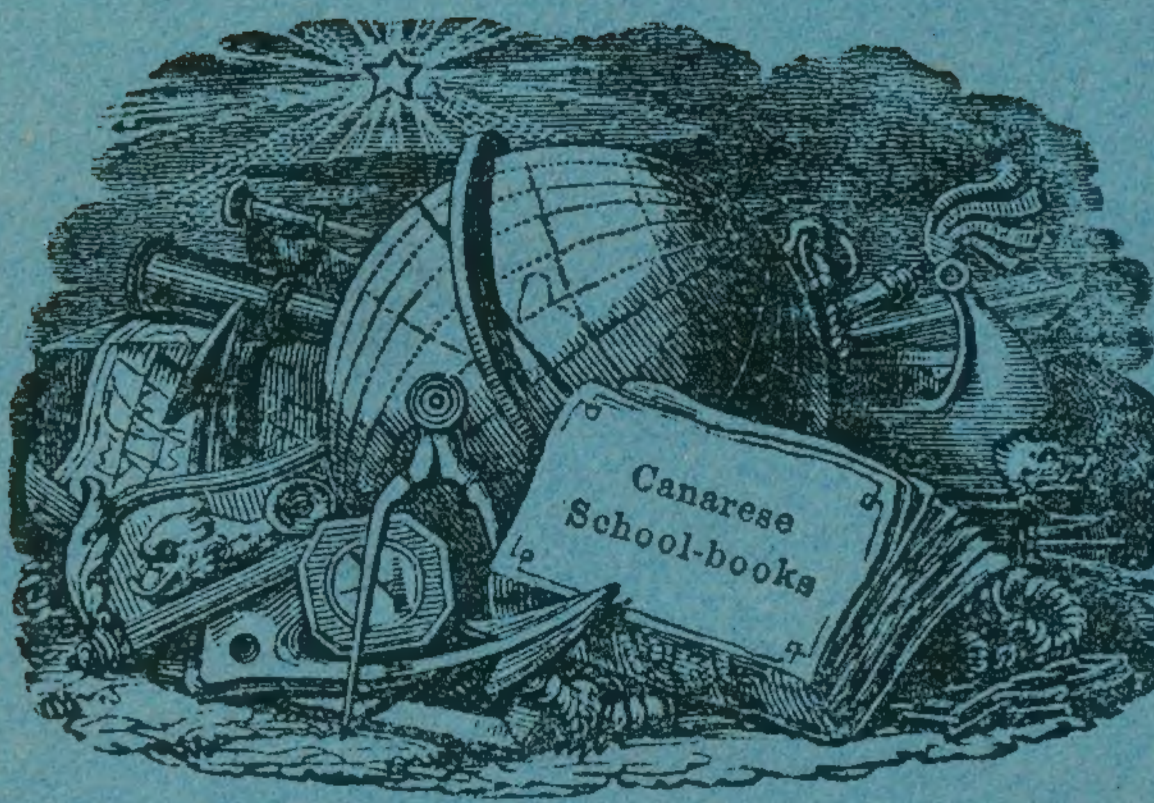
54

34

5

13

5

Canarese
School-books

MANGALORE SCHOOL-BOOKS

CANARESE SERIES

FIRST CATECHISM

OF

CANARESE GRAMMAR

ಕಂನಡ ಬಾಲವ್ಯಾಕರಣ

ಮೊದಲನೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಸಂವಾದ

MANGALORE
PRINTED BY J. HUNZIKER, BASEL MISSION PRESS
1863